

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Vita Venerabilis M. Gerardi Magni, Vvlgo Groot.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

Vilhelmus Sonderdanc, doctor in medicina, oculis suis vidit, & collum eius manibus terigit: qui etiam testimonium fidelissimum perhibet scriptis suis de omnibus præmissis, dicens: Testor Deum, quòd ista tria acta sunt in breui tempore: sed & alia plura, quæ vidi oculis meis, longum esset enarrare. Hæc supra scripta miracula contigerunt, Deo innouante signa in diebus nostris, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo: præsidere in sede Apostolica sanctissimo Papa Nicolao quinto, Pontificatus eius anno secundo.

VITA
VENERABILIS
M. GERARDI MAGNI,
VVLGO GROOT.

Prologus.

I Auxiliante Domino, frater charissime, de paternis actibus (paucata tamen de pluribus) charitatis ausu dicere tentabo, ob magnam utique petitionis tuæ instantiam, & communem utilitatem. Ex quo enim multi iam partes & deuoti fratres, olim mihi cogni dormierunt, eorum virtutes effari non vereor; quatenus exinde bonam memoriam de bonis exemplis ipsorum posteris relinquam, ad diuini nominis laudem altius extollendam. Igitur à venerabili M. Gerardo, cognomento Magno, prædicatore egregio & deuoto, exordium sumam.

2. Deinde etiam (si Dominus annuerit) de deuotis fratribus discipulis eius, aliqua sanctæ conuersationis exempla adijciam, ad tuam & aliorum simplicium fratrum deuotionem excitandam. Quem licet in carne non viderim, plures tamen discipulatu eius adherentes corporaliter agnouit, à quibus multa de felicibus actibus eius frequenter audiui, ut non putes me propria imaginatione hæc confinxisse, sed à valde fidelibus vtriusque sexus personis, veridica relatione percepisse.

CAPITA EORVM, QUÆ IN HAC
vita continentur.

D e ortu & de interpretatione nominis Gerardi.	Cap. I.
De celeri profectu eius in studio Parisiensi.	II.
De conuersionis eius reuelatione Colonia.	III.
Qualiter per religiosum patrem & Priorem Carthusiensem tractus sit ad Deum.	IV.
De mutatione habitus & morum.	V.

Kkk 5

Qualiter

statum per deuota exempla reparauit. Nam licet diu in seculari vita insolens ac vanus intercesserit, tamen postea conuersus humillimè ac deuotissimè in sancta paupertate & abstinentia multa, vitam valde exemplarem exegit, quam & felici agone optimè consummauit.

CAPVT II.

De celeri profectu eius in studio Parisiensi.

Hic itaque à parentibus ad studium Parisiense, sub annis adolescentiæ missus est: & copiosis expensis præ multis consodalibus affluens, satagebat (pro quo venerat) proficere diligenter. Nec tunc quidem Christi gloriam studens quærebat; sed magni nominis vmbra sequens, famam potissimum curabat humanam.

2. In breui tamen, secundum communem studentium cursû, ad altiora auidè nitens, ad magisterium (intellectu suffragante) decimo octauo ætatis suæ annò promotus est. Adeptus ergo hunc apicem, cum calleret ingenio ac seculari fastu tumeret, ecclesiasticis beneficijs insignitur; & inter plura beneficia, etiam Aquisgranensis Ecclesiæ canonicus inuestitur. Verùm latas adhuc seculi vias necdum inspiratus peruagatur, donec Deo miserante in virum alium mutaretur.

CAPVT III.

Quòd conuersio eius cuidam solitario in Colonia fuit reuelata.

Sed cum omnipotens & milericors Deus, qui facit mirabilia magna solus, hunc doctum & famatissimum magistrû, à præsentis seculi nexibus soluere decreuisset, modum conuersionis eius duxit ad effectum. Cuius tamen conuersio hominibus inopinata & incognita, cuidam solitario in Colonia prius fuit reuelata & prædicta.

2. Cum enim quodam tempore Coloniae esset, & secularibus ludis intenderet vagabundus, præfatus solitarius nomen & habitum magistri Gerardi expresse designans, prædixit eius conuersionem citò complendam, & multis profuturam. Vnde quidam hoc sciens, venit ad eum, vbi stabat, & ait: Quid hic stas vanis intentus? Alius homo fieri debes. Quod ille de se dictum, tanquam puerile factum existimauit, nec tunc quidè multum aduertit. Sed Deus præcius futurorum, qui non fallit, in breui tempore impleuit prædestinationis suæ verbum; reuocans dilectum sibi Gerardum, à via iniquitatis ad sanctæ conuersionis statum, per quendam religiosum Carthusiensis ordinis virum.

CAPVT

Qualiter à consortio secularium se subtraxit.	VI.
De abstinentia eius, & de cilicio, quod gessit.	VII.
Quo consilio cœperit verbum Dei predicare.	VIII.
De laboribus & patientia eius inter aduersarios.	IX.
De perfectione eius ad partes Brabantia.	X.
De rigore eius in vultu & vestitu.	XI.
De deuotione eius in orationibus, & diuinis audiendis.	XII.
De magno eius desiderio legendi scripturas sanctas.	XIII.
De multiplici fructu eius, in conuersione hominum.	XIV.
De desertis congregationibus & monasterijs ab eo exortis.	XV.
De felici obitu eius, & sepultura.	XVI.
De magnifica commendatione eius à Cantore Parisiensi.	XVII.
De publica protestatione eius, & de veridica predicatione Euangelij, quod predicauit.	XVIII.

CAPVT I.

De artu & interpretatione nominis eiusdem.

IV Enerabilis magister Gerardus, dictus magnus, cuius fuit Dauentricensis ciuitatis, ex honestis & maioribus eiusdem loci parentibus ortus, ac diligenti cura suorum teneriter educatus. Congruè autem satis tale sortitus est nomen, à terrenis parentibus sibi impositum, sed cœlesti promissione postmodum in melius permutatum. Nam qui antiquam vitam suam in noue conuersationis statum mutauit, dignè quoque nomē eius piam interpretationem habere promeruit; sicut ob virtutum eius insignia, sequens narratio declarabit.

2. Dicunt namque Gerardus, quasi gerens artes; quia studio literarum deditus, in liberalibus artibus & scientijs multis fuit vel maximè eruditus. Vel dicitur Gerardus, quasi gerens arduum; quia gratia Dei misericorditer præuentus, in amore Christi arsit interius, & in diuinis laudibus vehementer erat affectus. Vel rectè iam tertio Gerardus vocatur, quasi gerens ardua, quia ad Deum perfectè conuersus, magna & alta gessit in vita; dum sedulo mentem ad cœlestia erexit, & multos populos ad emendationem vitæ prædicando conuertit. Nam totam hanc patriam nostram, vita, verbo, moribus, & doctrina illuminauit & accendit. Fuit itaque re & nomine magnus in seculo, diuitijs, honoribus, scientijs ac beneficijs locupletatus; sed maior exiit in contemptu seculi, & imitatione humilis vitæ Iesu Christi; nec non in multiplici fructu discipulorum Christi, sicut vestigia derelicta patenter ostendunt.

3. In memoria ergo æterna erit vir ille, qui in diebus nostris orthodoxæ fidei regulares securus docuit, & sanctæ religionis statum

statum per deuota exempla reparauit. Nam licet diu in seculari vita insolens ac vanus intercesserit, tamen postea conuersus humillimè ac deuotissimè in sancta paupertate & abstinentia multa, vitam valde exemplarem exegit, quam & felici agone optimè consummauit.

CAPVT II.

De celeri profectu eius in studio Parisiensi.

Hic itaque à parentibus ad studium Parisiense, sub annis adolescentiæ missus est: & copiosis expensis præ multis consodalibus affluens, saragebat (pro quo venerat) proficere diligenter. Nec tunc quidem Christi gloriam studens quærebat; sed magni nominis vmbra sequens, famam potissimum curabat humanam.

2. In breui tamen, secundum communem studentium cursû, ad altiora auidè nitens, ad magisterium (intellectu suffragante) decimo octauo ætatis suæ annò promotus est. Adeptus ergo hunc apicem, cum calleret ingenio ac seculari fastu tumeret, ecclesiasticis beneficijs insignitur; & inter plura beneficia, etiam Aquisgranensis Ecclesiæ canonicus inuestitur. Verùm latas adhuc seculi vias necdum inspiratus peruagatur, donec Deo miserante in virum alium mutaretur.

CAPVT III.

Quòd conuersio eius cuidam solitario in Colonia fuit reuelata.

Sed cum omnipotens & milericors Deus, qui facit mirabilia magna solus, hunc doctum & famatissimum magistrû, à præsentis seculi nexibus soluere decreuisset, modum conuersionis eius duxit ad effectum. Cuius tamen conuersio hominibus inopinata & incognita, cuidam solitario in Colonia prius fuit reuelata & prædicta.

2. Cum enim quodam tempore Coloniae esset, & secularibus ludis intenderet vagabundus, præfatus solitarius nomen & habitum magistri Gerardi expresse designans, prædixit eius conuersionem citò complendam, & multis profuturam. Vnde quidam hoc sciens, venit ad eum, vbi stabat, & ait: Quid hic stas vanis intentus? Alius homo fieri debes. Quod ille de se dictum, tanquam puerile factum existimauit, nec tunc quidè multum aduertit. Sed Deus præcius futurorum, qui non fallit, in breui tempore impleuit prædestinationis suæ verbum; reuocans dilectum sibi Gerardum, à via iniquitatis ad sanctæ conuersionis statum, per quendam religiosum Carthusiensis ordinis virum.

CAPVT

CAPVT IV.

*Qualiter per religiosum Carthusiensem tractus
sit ad Deum.*

ERat namque in terra Geldrensi, apud oppidum Arnemense, religiosus quidam Prior ordinis Carthusiensis in Monichusen, vir literatus & deuotus, magistro Gerardo olim in seculo familiariter notus. Hic charitatis visceribus plenus, & zelo animarum erga proximum concitatus, cœpit cogitare qualiter cum magistro Gerardo posset habere sermonem, & secretò de eius tractare salute, ne tantus vir eruditusque magister in seculo deperiret, sed de diaboli laqueis creptus Dei auxilio, electorum numero iungeretur. Eo siquidem præcipuè tempore mundi status in maligno videbatur vndique positus, ita vt pauci essent, qui verbum vitæ moribus ac vocibus prædicarent, pauciores vero qui continentiam sectarentur, & quod dolendum erat, nomē sanctæ religionis & status deuotionis, præinopia spiritus, à patrum præcedentium vestigijs nimium claudicabat. Apud Carthusienses verò, lux vitæ cœlestis remansit occulta, & carnalibus videbatur satis austera, erat tamen Deo gratissima, & spiritu feruentibus oprabilis atque iucunda.

Apud Carthusianos, velut cineribus latuit viguitque intemperatus hæcenus monachismus.

2. Interea accidit, vt prænominatus Prior, causa emergente Traiectum tenderet, ibique dilectum magistrum Gerardum esse percipiens, ad eius colloquium desideranter properat; moxque ad extrahendum piscem hunc magnum de seculi fluctibus, sanctæ exhortationis rete opportunè relaxat. Aggreditur ergo familiarem amicum, salutat sodalem antiquum, hortatur sapienter hospitem benignum, cum docto loquitur de summo bono, proponit præmia æterna, terret iudicio futuro, miscet blandis tristia, laudat religionem, mundi vituperat cursum, ostendit sub sole cuncta esse peritura. Nam mors imminet, inquit, incerta dies mortis & hora: sed ò quanta sectatoribus Christi sunt dona promissa? Inter hæc sancta mutuaque colloquia sæpius repetita, adest gratia diuina. Mollitur animus audientis, fidem præbet dictis magister reuerendus, assentiit veris, ducitur rationibus, trahitur promissis, firmatur Sanctorum exemplis. Tandem proponit vitam mutare in melius, & mundanis renūciare fastibus Deo fauente.

3. His prior perceptis, exhilaratur altiùs quòd semen Dei in terram bonam cecidit, gaudetque gaudio magno, de cero grandi Christi hamo capto, citiùs de marinis turminibus extrahèdo. Redit lætus ad socium suum, gratias agit Deo, à quo omne bonum,

num, fateatur se non frustra texuisse sermonem, Quia cepi, inquit, ut spero, magistrum Gerardum, & confido de eius conuersione, quoddam bonum propositum velit tenere, & factis comprobare. O stupenda & laudanda saluatoris nostri clementia! O ineffabilis Spiritus sancti virtus & gratia; quæ facillè corda hominũ mutat, dum intus visitat & illustrat. Hæc est mutatio dexteræ Excelsi; faciens prodigia sursum, & signa in terra deorsum; euacuans tenebras, & lucem cordi infundens. Hæc est Dei solius potentia magna, qui in benedictionibus dulcedinis suæ preuenit electum diaconum suum Gerardum, faciens de leone agnũ; quẽ ante secula prædestinauit sibi incorporandum, atque in fine seculorum preparauit ad euangelizandum verbum suum multis ciuitatibus & populis, ad sancti nominis sui laudem & honorem.

CAPVT V.

De mutatione habitus & morum.

NEclongè post, cœpit bonæ voluntatis suæ propositum ducere ad effectum. Igitur animo bene deliberato, & in Christo fundato, abrenuntiat beneficijs cunctis; vestes mutat seculares, simplicibus induitur, sicut decuit humilem clericum; mundi contemptum diuitijs præferentem. Fit rumor in populo, & multi obstupescentes de nouitate facti, ad inuicem loquebantur: Quid hic iam prætendit? Quæ res noua huic accidit? Numquid multæ literæ ad insaniam eum perduxerunt? Ecce, qui iam antea ornatis vestibus incedebat, nunc incultis & griseis tegitur lanis. Et qui conuiujs & epulis delectabatur varijs, nunc teluris iucunda, quarit vilis; fugit honores, diligit paupertatem. Etenim manus Domini erat cum eo, cœpitque fiducialiter agere in nomine Domini.

2. Vnde hominum fabulationes & susurrations inanes paritipendens, ad Deum tota cordis intentione se conuertit, dicens: Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Factus est ergo (Deo cooperante) ex diuite pauper, de superbo humilis, de delicato abstinens, de vago stabilis, de mundano spiritalis, de curioso simplex & deuotus. Loquentibus igitur & mirantibus populis, de subita mutatione tanti viri: accessit ad eum secretò vnus ciuium eius de magnatibus, volens plenius scire propositum venerabilis magistri fugientis læta consortia mundi.

3. Cumque multa ab eo studiosè exquisisset, & perfectè abrenuntiationis mysterium audisset, ita de dubijs quaesitis perdoceatur, ut summè edificatus abiret, dicēs: Quid isti ignari & vulgares,

res, de bono & prudenti viro tam insana verba loquuntur? Nūquam tam sapiens & sensatus esse cepit, sicut modò cum seculi vias fugiens deserit, & Deo in spiritu humilitatis seruire intendit. Quam felix foret, qui imitari veller, nec bene agenti insultaret? Si in hoc bono perstiterit, multorum erit ipse causa bonorum.

CAPVT VI.

Qualiter à consortio secularium se subtraxit.

Ed ne semen sanctum in corde viri Dei plantatum, à trāscuntibus tecus viam conculcetur, aut à volucris cæli non opertum carperetur, ne etiam lumen accensum leui flatu extingueretur, sed potius sub modio latens seruetur, & pinguedine internæ deuotionis nutrire, vel ne recens & fragilis arundo, vanitatis aura pulsata, ad terram mox flecteretur, sed virtute firmaretur ex alto: elegit humilis magister ad tempus latere, & ab humanis aspectibus secularium que colloquijs se cautè segregare; à cunctis quoque mundi curis animum solvere, soli Deo & sibi liberè vacare, vt primò in se disceret, quod postea docturus erat; quatenus diuina dulcedine prægustata, æquanimiùs ferret pro veritate aduersa, nec diabolica pertimeret tentamenta ipsi aduentura.

1. Secessit igitur à ciuitate sua, & de domo paterna, venitque in partes Geldriæ, ad religiosos fratres Carthusienses in Monichusen, in Christi charitate sibi dilectos. A quibus reuerenter susceptus, cellam accepit, vt hospes amādus, quam lætus & desideranter ingrediens, cum beato Petro, in mentis excessu ait: *Domino bonum est nos hic esse.* Ibi nāque recollegit cordis sui dispersiones; ibi veteris vitæ deterfit rubigines, arque interioris hominis imaginem reformauit ad purum. Ibi insurgentes passionum motus ieiunando vigilandoque confregit, & dæmonii varios insultus orando fiendoque deuicit, loquens cum sancto David: *Ecco elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Expectabam eum, qui saluum me fecit, à pusillanimitate spiritus & tempestate.* Vidi & ego habitationis eius locum, in quo lucerna Dei & amicus omnipotentis ad tempus latuit, donec super candelabrum poneretur, vt omnibus lucis exempla monstraret.

Psal. 54.

CAPVT

CAPVT VII.

De abstinentia eius, & cilicio quod gestauit.

NOuus igitur miles Christi, sub caltris Carthusianorum stabat intrepidus. Nec tadio cellę vincitur intus, nec laboris exercitio frangitur foris; sed sicut bonus claustralis, fit custos cordis & oris. Etenim agrum cordis sui districta examinatione quotidie visitans, diligenter excoluit, spinas vitiorum eradican- do, ac virtutum semina inserendo. Itaque bellum spirituale aduersus carnem & sanguinem assumens, quo citius mundi rectorem, principem tenebrarum diabolum prosterne- ret, strenuē contra seipsum in loco solitudinis armatur. Non ergo se palpat, vt delicatus; nec sibi parcat, quasi sit debilis; nec se excusat, tanquam innoxius; nec pœnitentiam differt, sicut negligens & repidus seruus: sed memor iniquitatum suarum antiquarum, spiritum contritionis concepit, & faciem Christi placare desiderans, carnem suam cum vitijs & concupiscentijs pro nomine Iesu crucifixit. Tenero namque corpusculo, crebra ieiunia indixit; ab esu carniū (sicut mos ordinis est) & à multis licetis abstinuit. Vigiliis noctis prolongauit; somni torporem stādo, orando, genu flectendo ab oculis excussit; atque in spiritu feruoris, corpus spiritui seruire coëgit.

2. Lumbos quoque suos cilicio asperissimo & nodoso præcinxit, ne caro lasciuens titillaret; fortisque pudicitie vigore renes constringens; pellem & carnem pro anima fideliter exposuit. Vnde ad literam, veraciter prophete verbum in psalmo impleuit, vt merito dicere posset: *Ego autem, cum mihi molesti essent, in-* *Psal. 43.*
duebar cilicio. Qui sunt isti, ô bone magister, tibi in claustro infesti, Caro certe concupiscens, mundus alliciens, & diabolus tentans. Mirum, si in hac solitudine tentationes habes, vbi iam à secularibus longè degis. Non sum securus, nec ego, nec aliquis in corpore peccati constitutus. Sed ne vincar affectionibus prauis, aut mouear exemplis malis, quæ sui locum solitudinis; sub maiori spe diuinæ protectionis. Et quidem Christus nūquam fuit tam apertè tentatus, nisi cum intrasset desertum, & ieiunasset à cibis, qui tamen liber erat à passionibus cunctis. Itaque, ego qui peccator sum, vt Deo meo ampliùs satisfaciam, subtraxi me à turbis; humiliavi in ieiunio animam meam, vt oratio mea in sinu meo conuertatur. Retulit mihi quædam deuota soror, quam ipse conuertit; quod post mortem eius, cilicium magistri Gerardi vidisset, & manibus contrectasset, quia valde longum & asperum fuit, & multos nodos habuit, ad grauiorem pœnam ipsi insignendam.

CAPVT

CAPVT VIII.

Quòd consilio religiosorum cœpit uerbum Dei prædicare.

CUmque deuotus ac studiosus magister, virtutum proficeret incrementis; & mundus tanto magis ei vilesceret, quanto Christus ipsi plus dulcescebat, Deo disponente, cum tempus fructificandi iam instaret, consilium fuit prudentum uirorum ac religiosorum fratrum, ut lucerna ardens & lucens super candelabrum poneretur, quatenus omnibus, qui in domo Dei sunt, luceret, ac per uocem prædicationis, & per sanctæ conuersationis exemplum, accenderet corda peccatorum. Fuisse bonum quod uir magnæ facultatis, Deo & sibi continuè vacasset in solitudine claustrali, sed maius bonum & altior laus Dei exinde sperabatur; quod magister ad prædicandum idoneus, & ad ferendum onus ordinis minus validus, pluribus proficeret animabus uerbum uitæ palam prædicando; qui uiam humilitatis didicit incedere terrena omnia aspernando, ut sic Christo lucrè maximum ferret, & multos secum ad æternum perduceret regnum; tanto gloriosior utique in futuro, quanto feruentius laboraret pro animarum salute in præsentia.

2. Tribus autem annis lectioni & orationi uacauit, antequam prædicare inciperet. Actensus est ergo præco fidelis spiritualibus armis, & scripturarum documentis, ad euangelizandum uerbum Dei in ciuitatibus & uillis, coram clericis & laicis ac religiosis multis audientibus, uiris & mulieribus, parualis & magnis, doctis pariter & indoctis, magnatibus, scabinis, consulis, seruis ac liberis, diuitibus, pauperibus, indigenis, & peregrinis. Cumque tuba salutari intonatet, nec quicquam necessariæ salutis audientium auribus subtraheret; sed omne consilium Dei, secundum statum & conditiones personarum sexus & ætatis, publice annunciaret, commota sunt corda plurimorum à facie formidinis Domini, & à uentura ira iudicij extremi & ignis extremi. Posuit quippe securim, secundum beati Ioannis Baptistæ sententiam, ad radicem arboris; ut districtum iudicem omnes timerent, peccare desinerent, ac dignos pœnitentiæ fructus agerent, orationibus, eleemosynis, & ieiunijs insistendo, faciem pij conditoris præuenirent atque placarent. Et multi audientes sermonem eius, compuncti sunt; & accedentes ad eum, consilio eius se subdiderunt, omnè uanitatē seculi abijcientes. Quidam etiã in castimoniam emulatione uirgines permanferunt, nonnulli continentiam uocentes, plures secum in Dei seruitio congregarunt;

3. Sed

3. Sed quoniam probitas bonorum, inuidiã patitur malorũ, contradixerunt ei frequenter homines mente corrupti, amatores mundi, & deliciarum sectatores; viam veritatis odientes, & omnibus bonis aduersantes. Isti viro Dei secretò detrahebãt, & quandoque apertis latratibus contra eum turbationem suscitabant: quia eorum vitia & scelera acriter arguebat. Sed (quod nequius est) quidam prælati & sacerdotes, neenõ religiosi circumuagantes, indignè ferebant tanti viri doctrinam, & iustitiæ zelum in desertores sacræ legis: idcirco famam eius denigrare, & animi constantiam debellare conabantur. De quibus & ipse in quadam epistola ita scribit: Multi me circumstant latratus, qui exardescunt sicut ignis in spinis, sed nõ comparent. Vnde amator Christi & zelator animarum, nec minis aduersantiũ turbabatur, nec vituperiis exprobrantiũ irritabatur. Fundatus enim erat supra firmam petram, quia non quæsiuit mundi gloriã, nec veritus est pati pro Christo cõtumeliã: quinimo paratus erat, pro veritate & Euangelio Dei, corpus tradere & animam, ad Dei gloriam promouendam & vbilibet dilatandam. Benedictus itaque Deus, qui talem nobis prædicatorem suscitauit, & ad prædicandum transmisit; per quem nobis in hac infima terra refulsit lux vitæ cælestis.

CAPVT IX.

De laboribus & patientia eius inter aduersarios.

1. Longum est enarrare labores, quos pertulit in prædicando; conflictus, quos habuit cõtra subuersores fidei in disputando: exhortationes, quas peregit: deuotos fratres & sorores in sancto proposito cõfirmando. Et hæc latissimè in epistolis eius patent, quas diuersis personis pro consolatione destinauit. Ait namque in epistola quadam, ad Sacerdotes in Amsterdamo sibi multum familiares: Non terreamini charissimi, si famam aueritis de Campensibus contra me. Omnia succedunt, vt spero, sicut Deus vult. Et mirabiliter augetur Ecclesia in Campis, Deo altissimo laus & gloria. Ardeat charitas intra nos, non lente, sed vehementer. Despiciamus ista stercore: simus in laudem conditoris, vt exëplaria Altissimi. Sentiens proinde multos ecclesiarũ prælatos sibi aduersari, & prædicationem suam inimica æmulatione impediri, ac callido edicto interdicti; cëssit humiliter furori & liuori, nolens in populo tumultũ contra clerũ agitare. Dixitque ad plebem, quæ indignè ferebat inhibitionem talẽ conflictam; Prælati nostri sunt, & volumus, prout decet & tenemur, eorum edictis obedire. Non enim quærimus aliquẽ lædere, nec scandalum suscitare. Dominus bene nouit suos, quos elegit ab

initio, & vocabit etiam per gratiam suam sine nobis, sicut ei placuerit. Suppressit ergo vocē suam ad tempus, & interim ad priuatas se contulit exhortationes, cunctis aduentantibus cōsolationis verbū alacri corde impendendo, quemadmodū & beatus Paulus ait: *Et ego ipse impendar pro animabus vestris; non quærens, quod mihi vtile, sed quod multis.*

2. Cor. 12.

2. Fecit etiā plures sacrę theologiæ libros à scholaribus scribi, quos attraxit colloquiis bonis, ac precio remunerauit: invitans eos ad domū suā venire, & verbum Dei sæpius audire, sic instrueret ad castitatē & vitæ emendationē: quatenus attingerent beatitudinis participes fierent, & sanctæ nouitatis formam arriperent, per abrenunciationem vitæ secularis. Interdū quoque pia cautione præhabita, pecuniæ summam ex integro non soluit, sed per partes tribuit, vt frequenter ad eum pro debito tollendo accederent, & tali occasione familiaritatis eius grati inuenirent. Qui tanto libentiùs magistri doctrinam audiebant, quanto maiora pietatis beneficia in eo redundare videbant. Multum enim affectauit ex his scriptoribus aliquos facere discipulos Christi quod etiam Deo fauente factum est in tempore breui. Plus enim delectabatur simplicibus & minùs eruditis loqui, quam sapientibus seculi: quia innocentes & egeni, plerumque consilium Dei citius admittunt quàm astutiores, qui in sua sapientia confidunt. Vnde propheta Dauid: *Innocentes & reuerti adhaferunt mihi, quia sustinui te.*

Psal. 24.

3. Quidā ex ordine mendicantiū religiosus habitu, sed perniciosus sermone, cœpit venerabili magistro cōtradicerere in multis. Is ergo, cum eum vincere non posset, ad curiam Romanam iter arripuit: vt viro Dei litem inferret, aut qualicumq; astuti silentium imponeret: quod vtique facere pertimuisset, si spiritus Dei motus fuisset. Verum Deus arbiter iustus & pacis amator aliter disposuit, quā ille iniquus turbator præsumpsit. Subito enim infirmatus in via obiit, & tota machinatio eius ad nihil redacta cessauit. Fuit & alius in ordine prædicatorum eloquentissimus sermocinator, magnæ opinionis habens titulum & dignitatem, qui comperta venerabilis magistri fama præclara, gauisus est charitate eximia, congratulans eidem mente deuota. Misit ergo ipsi amicabilem literam, eleganti dictamine conscriptam, recommendans bonum opus ab eo inceptum, suadens ne frangeretur impulsibus peruersorum: sed in Domino cōsiliatus staret fortissimè, & populo Christiano celestia fluentia vberius instillare. Quibus auditis & literis perlectis, magister in multis probatus collegam sanctæ exhortationis charitatis vniuersi amplexus est, & ad prædicationis opus velut diuinis oraculis armabatur.

CA.

CAPVT X.

De profectioe eius ad partes Brabantia.

1. **A**Vdiens pius & humilis magister Gerardus, magnam ac celebrem famam venerabilis Domini Ioannis Rusebroec religiosi, prioris Viridis vallis prope Bruxellam, perrexit ad partes Brabantie per longinquitineris spatium, ad videndam sancti ac deuotissimi patris presentiam corporalem; vt quem opinione vulgata tantum, & ex librorum eius editione cognouerat, coram quoque positus oculata specie cerneret, ac viuientis in carne vocem gratiosam tantum Spiritus sancti fistulam, audiret sua verba resonantem. Assumpsit ergo secum reuerendum magistrum Ioannem Cele, rectorem scholę Swollensis, deuotum ac fidelem Iesu Christi amatorem, quorum erat anima vna & cor vnum in Domino, & grata vtriusque societas, & accensa voluntas, vt ad hominem Dei pariter proficiscerentur, spiritualis ædificationis duntaxat gratia.

2. Profectus est etiam cum eis vir quidam fidelis & deuotus laicus, Gerardus Calopifex dictus, dux angusti itineris, & indiuiduus comes huius felicissimæ profectiois. Venientes ergo ad locum Viridis vallis nomine, viderunt in eo non alta & curiosa ædificia, sed simplicitatis & paupertatis insignia; quæ cælestis regis nostri fuerunt vestigia prima, cum in orbem terrarum rex cæli ex virgine natus, processit inopia plenus. Intransibus autem monasterij portam, mox occurrit pater sanctus Prior deuotus, ætate grandævus, affabilitate serenus, ac morum honestate reuerendus, propter quem inguendum & visitandum venerant. Qui benignissimè aduentantes salutans, diuina reuelatione instructus, magistrum Gerardum proprio nomine appellauit & cognouit, quem tamen antea nunquam viderat. Salutatione igitur præmissa, hospites honestissimos secum ad interiora claustrum perduxit, & debitam humanitatis gratiam hilari vultu & corde lætiori eis exhibuit, tanquam Iesum Christum recepisset.

3. Mansit autem magister Gerardus ibidem paucis diebus, conferens cum viro Dei de sanctis scripturis, à quo multa secreta cælestia audiuit, quæ suum intellectum excedere fatebatur; ita vt cum regina Saba stupens diceret: *Maiores est sapientia & scientia tua (pater eximie) quam rumor, quem audiui in terra mea*, vicissim enim virtutibus famam. Post hæc, cum suis ad propriam urbem plurimum ædificatus repedauit, & tanquam mundum animal, audita mente pertractans frequenter intus ruminauit, & quædam ex his dictis, ne obliuisceretur, in scripta rededit, Cui etiam Deus obitum

amantissimi patris reuelauit, vt in compulsatione campanarū, multis ciuibus audientibus manifestauit: eiusque animam vna hora purgatam, ad cælestem gloriam transisse quibusdā amicis suis secretius indicauit. Sed nec ipse diu postea superuixit. Nam triennio ferè transacto, mortalitatis tempore carnis debitum Domino se vocante persoluit. Nec fuit otiosa huius visitationis peregrinatio, nec infructuosa tam sancti patris allocutio, sed viuæ vocis eius informatio fiebat nutrimentū amplioris dilectionis, & augmentum noui feruoris: sicut in quadam epistola, ad eosdem fratres de Viridi valle directa, testatur dicens: Intimè commendari desidero preposito & priori, cuius scabellum pedum, tam in hac vita quàm in futura, (quia anima mea ipsi præcunctis mortalibus amore & reuerentia conglutinata est) fieri concupisco. Ardeo adhuc & suspiro vestram præsentiam, & de spiritu vestro renouari, & inspirari, & mihi impertiri.

CAPVT XI.

De rigore eius in victu & vestitu.

I Domesticæ autè conuersatio eius qualis fuerit, paucis edicam. Ipse namque normā viuendi sibi statuit, & multa deuota exercitia compilando descripsit. Valdè sobrius in comedendo fuit: & penè omni die vno prandio contentari consuevit. Sōni necessitatem sic temperauit, vt septem horas pro quiete sufficere existimaret. Extra domum suam comedere, à quocumque etiā inuitatus, noluit: deuitans familiaritates secularium & longas epulationes diuitum, in detrimentum egenorum. Tam rigidè suum propositum tenuit, vt nemo eum inuitare aut molestare præcibus auderet. Et in hac cōscientia bonis viris sic placuit, vt malis omnem obloquendi tolleret ansam. Attamen aliquos pauperes Deo seruientes, & interdum vnum vel duos honestos burgenses, ad suam mensulam conuocauit ob instructionē vitæ melioris, quos vberius suauitate cælestis sermonis refecit quàm ferculis accuratis, quæ minimè præparauit. Siue enim solus siue cum hospite edebat, lectio sancta præibat, sermo edificatiuus ex ore mellito fluebat: aliàs, silentiū suum strictè tenebat.

2. Longè ab ore eius risus & iocus, lōgius detractionis natus: aut, qui ad rem non pertinet, rumor secularis. Sermo eius sale conditus; & super omne delectamentum, Dei cultus & animæ salus sapiebat edenti. Inter hæc etiam mensæ cælestis in regno Dei, & dulcis societatis sanctorū, post grande huius mundi exiliū recordabatur: sicque hospites suos reddidit lætos in Domino, in corde cōpunctos. Habebat autem refectoriolum modicū,
in

in quo pauci cum eo poterant discumbere. Vbi in propinquo, contra mensam stabat promptuarium libris optimis refertū, vs̄ si ferculum corporis non placeret, ex copia librorum poculum animę amicis suis propinaret. Sæpe etiã cibos insulsos aut exustos edebat, non impatiens, sed gratias agens, & tamquam pœnam de præteritis bonis exigens & persoluens. Ipse sibi cibos coquere solebat, licet peritiam coquendi non haberet.

3. A sororibus autem, quæ in vicina domo segregatim morabantur, suscipere seruitium deuitabat. Si quid fortè emendū esset in foro venali, hoc illæ providebant; nullam tamen ad suum domicilium ingredi permisit, sed vnus clerici solatio cõtentus fuit. Cuncta ad honestatem bonæ samæ, tam intus quam foris disponebat. Et ne suspecta res notaretur, nulli sororū nisi clausa & obuelata fenestra loquebatur. Quòd si aliquid ipsi dandū erat & ministrandū, per volubilem rotam, hoc inferebatur. Vnde quidam discipulorū eius videns eum tam soliciè custoditum, quæsiuit ab eo familiare verbū, dicens: Quare bone magister, tam diligenter obstruitis fenestram vestram? Respondit verbū edificatiōe dignum. Si possem, etiam aures obturare, ne voces earum audirem. Siquidem abundans cautela non nocet. Omne enim scandalum & periculum fragilium personarum, ex incustodia sensu & nimia familiaritate venit. Qui ergo vult seruare continentium, visum reprimat & auditum: nam sola necessitate cogente, cum feminis timoratè est loquendum.

Feminarū
vitandum
commer-
cium.

4. Ieiunia autem sanctæ ecclesiæ multum stricte obseruabat. Ferijs sextis à lacticiniis penitus abstinebat: & sæpè istis diebus condimento salis pro oleo utebatur. Scutellam suam rarò lauit, sed pane turgebat, aut catello & muribus lingendam exposuit, nec mucidum panem abhorrebat. Ferijs quintis verò ob parasceuen sequentem, cuncta vascula sua ab omni forde pinguedinis cœna facta abluebat in aquis. Erat igitur iucundus in Domino, modicis & simplicibus necessariis contentus, superflua refecans, delicata non requirens, sibi rigidus & parcus, alijs misericors & benignus.

5. Veltimenta eius grisei coloris erant, & humiliter formata, non mollia, non nitida, nō multis rugis complicata, rarò noua, & ob vetustatem quandoq; attrita, quæ modicis etiam panniculis fecerat refarciri. Nec erubuit homo bene natus, inter amicos & conciuēs videri abiectus in vestitu. Gestauit perinde ruptum pelliceū, multis particulis repeciaturum, pauperibus & medicantibus consimile, diuitibus aspernabile: deuotis tamē exemplare, & posteris sanctum memoriale. Omnis siquidem amictus illius nō magni valoris erat, sed non parvæ virtutis. Nam

totus ornatus eius ab intus lucebat, ideo externos non curabat obtutus. Quæ prius vix aspexisset, istis iam delectabatur inuolui. O virum inclytum, non mollibus indutum, sed cum Ioanne duris cilicij sagis opertum, cum Christo quoque sanctæ paupertatis pannis amictum!

6. Interrogatus est aliquando à quodam familiari amico, quare tam antiquum & subunculatum pellicium portaret, vnde rusticianus homo erubescere potuisset? Respondit more suo grato & iucundo: In hoc quæro commodum meum, ne frigus patiar, & ne ventus per foramina intret, si non essent obstructa. Hoc audiens frater ille, valde ædificatus fuit, perpendens quòd non mundo, sed Deo tantùm placere desideraret. Quæsitus est etiã de pellicio suo & tunicis, quot annorum essent. Qui ait: Maius pellicium, quod superius gero, vltra nouem annos habet: sed paruũ, quod subrus porto, duorum annorum est. Quamdiu inquit, portasti tunicam tuam? At ille: Vna duodecim annorum est, altera verò trium. Poterat ergo cum sancto David dicere, Domino fiducialiter supplicando: *Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea.*

Psal. 24.

7. Recordabatur enim humilis magister & paupertatis sectator, qualis dudum in seculo fuisset, cum delicias amaret; quoniam oportet recto iudicio, cõtraria contrarijs curare. Olim siquidem pulchris vestibus & cingulo deargentato processit in publicũ; transit etiam inter canonicos, cum superpellicio subtilissimo & almutio formoso; corpori suo lautiora sæpe indulgit alimenta, & pocula preciosa. Sed postea mutatus in virum alterum, non est passus priora inulta transire: subiecitque se nõ solùm pedibus maiorum & honoratorum, sed etiam nouissimorum laicorum, coram eis super nudam terram aliquoties comedendo, ita inquiring: Non sum dignus vobiscum in sedili ad mensam sedere, quia plus omnibus peccaui, & Deum offendi. Et qui capiti suo loturam superfluam frequenter exhibuerat, crines molliter componendo; postmodum sibi ipsi indignatus, birretum gessit in capite valde vetustum, à tineis corrolum, & penè centum foraminibus pertusum. Magnam igitur sibi violentiam fecit, carnem subegit, mundum contemnit, caput serpentis antiqui contriuit. Nõc vitia sibi dominari permisit, sed Christi duce per viam humilitatis cõstanter incessit, vitam suam secundùm mores sanctorum Patrum legitimè conformando.

CAPVT

De deuotione eius in orationibus, & diuinis audiendis.

1. Sed quàm deuotus & feruidus in oratione extiterit, quis enarrabit? Sæpe namque cùm horas legeret, ex infusione superabundantis gratiæ in vocem iubilationis erupit; internum cordis gaudium cantu dulcisono promens. Dumque leniter intra se modularetur, sursum in Deum spiritus eius ardentè ferebatur. Plus enim iucundabatur in eloquiis diuinis & orationibus deuotis, quàm vnquam prius in mundi comeffationibus, & variis musicorum cantilenis. Habebat autem secum in ministerio Ioannem Zutphanic, cognomento Brinckerinc, deuotum clericum, moribus maturum, ab adolescentia sua Deo deditum, qui cum eo horas canonicas legere, & ad diuersa loca prædicationis tempore ipsum comitari solebat. Hunc bonæ indolis iuuenem, tanquàm filium paternè dilexit, quia Deo & hominibus charus exiit, & difficulter ab eius latere auelli potuit. Cui quadam vice horis expletis dixit: Quid tu Ioannes iam meditaris? Intelligisne, quæ legis? Dic mihi, quid inde sentis? At ille ad magistrum: Quomodo intelligerem, nisi ab aliquo instructus? Tunc ille ad discipulum suum: Et mihi sensus multiplex & mysticus occurrit, & de vno ad aliud latenter trãsmittit, vt tãdiu in legendo non habeam, sed diutiùs his bonis gaudeã immorari.

2. In via positus & hospitio receptus, dicto cõpletorio dixit duobus discipulis suis, Florentio & Ioanni iam præfato: Dicamus modò singuli suffragia nostra quotidiana. Et hæc erant de consuetudine bona, vt vnus alteri defectus suos diceret, si quid fortè reprehensibile in ipso notasset. Tunc satis libenter obtemperantes, liberè se inuicem admonebant, & humiliter culpam agnoscentes, veniam petebant, sicque charitatiuè emendati, ibant ad quietem.

3. Quodam tempore cùm ciues Dauentrienses contra hostes suos pergerent armati, vir Dei pro ciuium salute suppliciter orauit. Et factum est Deo dispensante, vt hostibus appropinquãtibus, nebula condensã inter eos exurgeret, vnde aduersarij perterriti & in fugam versi discesserunt, at ciues cum suis salui & alacres in oppidum remearunt. Multum ergo valet deprecatio iusti assidua. Omni quoq; manè, priusquam negotia externa tractanda susciperet, vel quærentibus responsa daret, sacris lectionibus mentem refocillabat, & deuotis meditationibus ac precibus futuras actiones suas tempestiuè studuit præuenire, secundum illud Psalmistę verbum; *Præueniunt oculi mei ad te d. Psal. 138*
luculo, vt mediterer eloquia tua.

Capit. 1.

4. Quotidie missam cum magna reuerentia & debita deuotione satagebat audire, quærens primò regnum Dei & iustitiam eius, deinde proximorum utilitatibus se exponens, rectum tenuit iter geminæ charitatis, iuxta illud in Canticis: *Ordinauit in me charitatem.* Cumque ecclesiam introisset non ad spectandum excelsas parietum vitrinas stetit erectus, sed humiliter genua coram Domino flexit, aut super terram in oratione se prostrauit. Nec ullos ibi sermones conferere voluit, sed solum diuinas auscultare laudes, aut horas legere complacuit; vitans in templo Dei, omne otiosum verbum loqui, Et ne deuotio orantis, ex tumultu hominum turbaretur; aut ab astantibus, quid secreti cum Domino gereret, notaretur; locum priuatum & clausum apud fratres minores obtinuit, vbi solus reclusus iacuit in oratione prostratus; & per quandam fenestellam, venerabile altaris sacramentum, in pluribus locis vidit & adorauit. Ibi que precibus & gemitibus cælum pulsabat, pectus suam cum Eublicano amarissimè tundeat; postulans Deum sibi propitium fieri, & delictis præteritis ignosci; ab instantibus malis & passionibus emundari, & à futuris periculis solitæ pietatis suæ munere defendi.

5. Tantæque deuotionis & contemplationis exitit, vt diuina plerumque reuelatione mereretur consolari, & prophético spiritu instrui de futuris. Nam quendam discipulum suum, de longa fratris sui absentia tristè, consolabatur de celeri aduentu eius; quia sanus est, (inquit) frater tuus. & citò veniet, & ita accidit. De quibusdã etiã fratribus clericis sibi adhærentibus prædixit, quòd aliqui eorum ad sacerdotium essent promouendi, & quidam ad statum religionis assumendi. Quodam tempore, magno desiderio æternæ vitæ accensus ait vni ex discipulis suis; *Quid hic faciam amplius? Utinam essem apud Dominum meum in cælis.* Tunc frater ille respondit; *Prædilecte magister, non possumus adhuc carere presentia tua. Quis nos ita instrueret, & pro nobis tam strenuè certaret? Pauci sumus & imbecilles, & isti seculares citò nos forsitan fugarent.* At ille rursum confidenter aiebat; *Rogabo pro vobis Patrem, vt non deficiat deuotio vestra, quam Dominus noster plantauit in terra ista. Spero, quòd istud modicum inceptum erit in magnam profectum. Deus bene prouidebit sibi pro me alium virum idoneum, qui se murum ponet pro domo Dei indubitanter.*

CAPVT XIII.

De magno desiderio eius legendi scripturas sanctas.

1. **M**agnus autem huic venerabili magistro inerat amor legendi scripturas sanctas, & infatigabilis æstus colligendi libros

bros doctorum plusquam thesauros denariorum. Vnde in epistola quadam testatur dicens: Semper (inquit) sum inutilis, semperque auarus & prauarus librorum. Quamuis enim multis doctis esset doctior, non tamen inde voluit honorari: sed erat mæstorum consolator, & omnium volentium Deo famulari fidelis semper auditor. Nec desistit semel lecta sæpe repetere, obscura quoque diligentius inuestigare: vt seipso semper melior fieret, & industrior ad sacratiora capeffenda. Sed nec puduit eum à minoribus aliquid discere vel quærere, sciens scriptum. *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis.* Vnde talibus valde affabile se præbuit & benignum; in ò maluit potius ab alio consilium petere, quam in sensu solus abundare. Quam, inquit, si puer aliquis me posset iustruere, ad sciendam plenius Domini voluntatē, libentiùs eum vellem audire, quam nemine consulto ex meipso aliquid noui attentare?

2. Erat igitur studiosus in scripturis legendis, sed nõ curiosus in pulchris libris habendis. Siquidem & breuiarium non multum valens habuit, ex quo horas suas legebat, vitans pro vsu suo omne quod niteret, aut simplicitatē non redoleret. Videns ergo quendam habere librum satis bene paratū, & quàm sollicitē illū inspiceret & complicaret, dixit ei: Potiùs habeo, quod liber me custodiat, quam ego illum. Seruire debet liber vtilitati legentis, non iad curiositatem intuentis. Itaque affectio deuoti magistri magis versabatur erga sententias in libris, quam ad venustatem expoliti codicis. Sic & beatus Hieronymus maluit habere in vilibus membranis codicis emendatos, quàm pulchros & incorrectos. Est tamē decens & recommendabile satis pro honore Dei, & ornatu sanctæ ecclesiæ longè lateq; florentis, quod libri sacræ scripturæ, & ad diuinum officium pertinentes, meliori stylo scribantur, atque ab omni pulueris sorde & corruptione præseruentur, quatenus multis tam presentibus quàm futuris catholicæ pacis fidelibus deseruiant, & inertes ad legendum ardentius prouocent, ac diu nobiscum perseuerent: quia magno precio empti, & longo labore conscripti existimantur.

3. Nec solum sacros libros perlegere studuit, sed etiam ex authenticis dictis sanctorum, nunnalla opuscula rogatu aliorum flagitatus, pro vtilitate petentiū fideliter conscripsit & edidit; paratus etiam illos instruere, quos corporaliter adire & ore tenus informare non potuit. Scripsit namque inter cætera, plures notabiles epistolas, quæ apud plerosque simul aggregatæ, prodigno memoriali seruantur & leguntur. Habuit enim scientiam omnium liberalium artium, cum multiplici sanctorum scripturarum notitia; nec non naturale ingenium valde acutum, diuinæ

Libros accuratè custodiri addebet.

gratiæ lumine exornatum, linguam quoque eruditam, copiam exhortandi, memoriamque tenacem; vt vix ei alter in tot scientiis sciretur equalis, & in sancta conuersatione tam strenuus & deuotus. Cumque esset tam diuinarum quam humanarum eruditionum prerogatiua illustratus, erat nihilominus in deserendo honorem maioribus suis & praelatis valde humilis & submissus; in studendo simplicia & deuota aliorum dicta bene affectatus, in sermocinando circumspectus, in scribendo scriba velox, in meditando copunctus, & in negotiis sibi commissis fidelis & expeditus. Sed ne obliuioni traderet, quæ agere vel dicere eum oportebat, prout utilitas causarum exigebat, mox in regeſtis aut in marginibus librorum vel operculis, negotia occurrentia firmiter assignare solebat. Vnde ad cautelam propter æmulos reuincendos, qui ei insidiabantur in multis, copias dictorum suorum apud se diligenter retinuit: vt casu emergente in promptu haberet, quid detrahentium latratibus responderet.

4. Contigit igitur, vt quidam ecclesiasticus praelatus aduersarius eius, contra ipsum disceptaret, & de quibusdam scriptis eius, quasi minus bene saperet, palam eum argueret: non perpendens, quali inuidiæ morbo intus ipse laboraret. Tunc vir Dei memor innocentie sue, copiam literarum suarum protulit, asserens illa, quæ sibi obijciebantur, non esse scripta ipsius, nec cum literis suis consonantiam habere. Vos (inquit) Domine videritis, quales literas recepistis vel misistis. En hæc est copia & series literarum mearum, quas manu mea dictavi: cum istis loquor, & pro istis ago & respondeo. His ita constanter editis, obstruatum est os loquentis iniqua: & magister insignis, per assertionem veritatis, in maiori abscessit reuerentia coram multis astantibus: quoniam veritas semper preualebit, quamuis ab imperitis frequenter impugnetur.

5. Fertur quoque, quod idem magister in astronomia & necromantia tritus fuerit: & antequam conuersus esset, quædam magicæ artis prestigia actitasset. Sed à duobus discipulis eius intellexi, plura ipsi non rectè imponi. Cum enim vnus discipulorum eius, de hac re sciscitaretur ab eo veritatem, ait illi. Scientiam quidem huius artis didici, & libros legi & habui: sed magicam leuitatem non exercui. Adiecit etiam mihi dicere quidam discipulus eius fidelis & deuotus presbyter, ad certificandum me clarius de dubio presentis. Quia duplex est (inquit) necromantia. Vna dicitur naturalis quæ est subtilissima, & à paucis vix discernitur à secunda, quæ diabolica appellatur, & à iure prohibetur. Naturalis magister Gerardus sciuit, sed alteram existimo cum non didicisse, nec cum diabolo pactum iniisse. Sed qualitercumque tamen

Necromantia
siue
Magia
duplex.

fit, quicquid vanitatis & contagionis ex prædicta scientia olim cōtraxit, siue ioculariter siue seriose aliquid egit vel dixit, hæc cuncta dignis pænitentia fructibus ad Deum plenè conuersus diluit & purgauit. In cuius rei testimonium, quadã ægritudine tactus, coram sacerdote omnibus illicitis artibus renunciauit, & codices vanitatis igni tradidit exurendos.

6. Agnoscatur in his omnibus diuinæ pietatis sinus immensus, qualiter omnipotens Deus, quosdam sinit grauioribus peccatis & diuturnis erroribus implicari; & tandè ampliori misericordie apparente ex occulto, renouat perditos ad vitam, & a lapsos suscitât ad pænitentiam; donans nõ solum de præteritis criminibus veniam, sed etiam perfectè conuersis, & bene proficere nitentibus, cumulum maioris gratiæ; & quod diabolus instigauit ad confusionis pœnam, Deus nouit ordinare ad altioris gloriæ coronam promerendam. Si enim gaudium nascitur angelis, super vno peccatore pænentiã agente; quam ingens gaudium factum est de eo, qui non solum de propriis malis pœnituit, sed tam multos etiam peccatores ad pænitentiam, verbo & exemplo suo conuertit, atque magnam turbam fidelium ad cælestia regna trahere laborauit?

CAPVT XIV.

De multiplici fructu eius, in conuersione hominum.

I. **Q**uoniam quidè omnis arbor, Christo attestante, ex fructu cognoscitur: pandendum nunc est, quales ac quantos pietatis fructus hæc arbor protulerit in tam breui tēpore, quo prædicauit. Tribus autem præcipuè arboribus, hunc memorabilem virum & doctum magistrum, dignum duxi comparandum; videlicet oliuæ fertili, cedro sublimi, & palmæ florenti. Ipse enim tanquam lignum fructiferum, secus decursus aquarû plantatus exiit, qui in tempore suo fructus optimos Deo reddidit; quia plenus fluentis scripturarum, veniam Domini sabaoth vbertim irrigauit; vnde botri deuotionis, cum viriditate boni operis excreuerunt, ad laudè Domini nostri saluatoris. Non fuit iste homo Dei arbor sterilis, nec siluestris velut quercus defluentibus folijs; sed reuera fertilis, vt oliua speciosa in câpis; sicut cedrus nobilis, exaltata in Libano; & tanquã palma decora, in monte Sion. Præstitit enim ei misericors Deus gratiam magnã, quam non in vacuû recepit, sed ad vsum boni operis exercuit; vt fieret omnibus exemplum virtutis, qui prius fuerat multis causa erroris & comes vanitatis. Et factus est tanto humilior & feruentior ad bonum, quanto grauius se nouerat errasse in malo,
Quam-

Quamobrem spiritu Dei innouatus & accessus operibus misericordiae diligentius insistebat; magno compassionis affectu proximis succurrendo; salutis verbu[m] populis predicando; tristibus & tentatis, tanquam pius animarum medicus, diuinae consolationis solatium adhibedo; & recidiuantes, crebra exhortatione ad primi feruoris statum, precibus & lamentis reuocando.

Psalm. 51.

Matt. 18.

2. Quia ergo multam misericordiam affecutus est à Domino, & hanc cum proximo impertiri studuit in vera charitate largiter & vbique; merito potest cum sancto Dauid cantare & dicere: *Ego autem sicut oliua fructificauit in domo Domini, speraui in misericordia Dei in aeternum.* Non enim incompassius & immisericors extitit, sicut malus ille seruus, qui omnibus sibi dimissis nõ est misertus conferui sui; sed ab initio cõuersionis suae omne debitum in se peccantibus dimisit; pro detrahentibus sibi suppliciter orauit: paratus etiam ad satisfactione[m] prior venire, si quae offendisset; & cum omnibus pacem, salua veritatis defensione conseruare. Nec etiam abscondit pecuniam domini sui, sicut piger ille seruus, propriis commodis intentus; sed donum scientiae ac talentu[m] sibi traditum, ad lucrandas animas fideliter exposuit. Dignè ergo oliuae fertili comparatur, qui oleum misericordiae, quod à Deo percepit, in proximos suos pia erogatione transfudit. Praecipue tamen misericordiae viscera, pauperibus clericis, viduis desolatis, & virginibus castitatem seruantibus ostendit, curam paternae sollicitudinis eis impendens; atque omni quo potuit consolationis auxilio, necessitatibus egenorum per se & per alios studuit subuenire.

3. Comparatur quoque non absurdè cedro sublimi, in altu[m] protensa; quia terrena cuncta spernendo, per contemplationem aeternorum creuit in altum; atque per propriae fragilitatis respectum, cor suum fixit in humilitatis profundo; factusque & tanto latior in summo, quanto angustior & depressior in mundo. Cùm enim esset tam multis scientijs praeeditus, & maximae reputationis inter egregios sui temporis doctores, despexit tamè omne culmen secularis honoris, & simplicium se conformauit moribus; ut si quis eum non cognouisset, vix attendisset aut salutasset. Bene etiã palmae florenti magister iste assimilatur, quae antiquitus victores pugilesque solebant coronari: quia multis laboribus & scripturarum documentis, velut armorum telis contra haereticos, simoniacos, usurarios, proprietarios, focaristas, ac alia cõplura vitiorum monstra certauit, & vicit; dignus proinde aeternae beatitudinis palma coronari, atque à fidelibus populis debita laudum ueneratione comendari. Ecce iam verus Israelita, & theologiae veritatis deuotissimus praedicator & defensor;

for, qui sic Deum dilexit, vt proximū non negligeret: sic ad cælestia mentem erexit, vt necessitatibus aliorum non deesset: qui non tantum propriæ salutis intendit; sed multis prodesse, & secum ad perfectiorem vitam ducere satagebat.

4. Erat enim vultu hilaris, affatu benignus, mente tranquillus, habitu humilis, victu sobrius, consilio sagax, iudicio discretus; rigidus contra vitia, feruidus ad virtutes; ocium fugitans, semper aliquid vtilitatis pro ædificatione exercens; simplicitatem diligens, humilia sectans, cælestia meditans; interna penetrans; lectionibus & orationibus sedulo vacans; Deum semper præ oculis habens, iura Ecclesiæ sollicitè custodiens, atq; secularibus bonū exemplū præbens; nil terreni commodi ex prædicatione quærens; sed animarū lucra pensans, ac gratis sine ecclesiasticis sumptibus euangelizans. Quamuis ergo longeuam vitā non duxit senio fessam, in breui tamen tempore multum fructū prædicatione sua protulit, & deuotissimos post se discipulos ac fratres in diuersis locis reliquit, quos ipse primò nouæ lucis grātia, qua imbutus erat, fideliter instruxit & accendit.

C A P V T X V.

De deuotis congregationibus & monasteriis, ab eo exortis.

1. **O**ptimè autē æterna Patris sapientia superna q̄; clementia prouidit, vt senescenti iam mundo, & ad deteriora vergenti, talis ac tantus magister tanquam cælestis legatus destinaretur, lorica fidei indutus, & sanctitate vitæ suffultus: per quem religio sacra refloresceret, & deuotio Christiani populi, ad diuini cultus studium & obseruantiam decalogi, frequenter eius sermonibus erudita incalesceret, atque opera misericordię in pauperes exerceret. Non enim imperiti hominis opus esse videbatur, tot hominū malitiis posse resistere: & de profunda peccatorū caligine, pereuntes animas ad veritatis lucē reuocare. Sed huic doctissimo viro & in multis experto, gratia diuina prædicandi tribuit facultatem, qui vitæ merito & doctrina cælesti plenissimè instructus, alios præcellebat; & contemptum mundi, non in humanæ sapientiæ verbis, sed sanctæ cōuersationis exemplis, suis auditoribus efficacius persuadebat. Tantusq; affectus audiendi verbum Dei in populo fuit, vt turbam conuenientē ecclesia vix caperet. Nam multi sua prandia relinquebāt; & negotia necessaria suspendentes, ad eius sermonem pia prorsus auiditate tracti concurrebant. Sæpe namq; duos sermones vno die prædicauit, & quandoq; spiritu feruoris concepto, tribus horis aut amplius sermonem continuauit. Prædicauit autem in principioribus

lioribus

lioribus ciuitatibus diocesis Traiectensis; Dauentria, Svuollis, Campis pluribus vicibus; & in Traiecto, coram vniuerso clero; atque in Hollandiæ partibus, Lexdis, Delfi, Gaudæ, & in Amsterdamo primum sermonem teutonicum, & in compluribus aliis oppidis ac villis famatis; vbi sperabat aliquem fructum facere, & nouum populū Deo parturire. Et benedictus Deus, qui misso desuper Spiritu sancto, accendit corda fidelium suorum, & auxit populum suum vehementer; vt de paucis granis conuersis, surgerent multæ congregationes deuotorum fratrum & fororum, in castimonia vitæ Deo seruientium; ex quibus nonnulla monasteria regularium ac sanctimonialium feminarum, initium sanctæ conuersationis acceperunt.

2. Magna laus magistri Gerardi, quod de origine ac fonte prædicationis eius stirps tanta processit; quæ nec post mortē eius, licet nouiter plantata in agro dominico, germinare cessauit. Siquidem primò ad proximas regiones Hollandiæ, Geldriæ, Brabantia; dehinc ad remotiores partes Flandriæ, Frisiæ, Westfaliæ, Saxonie, ordo regularis & deuotorū conuentus (Deo prosperante) cursim emanauit. Insuper ad audientiam apostolicæ sedis, ordo bonæ opinionis peruenit. Ipse namque venerabilis magister Gerardus, spiritu Dei repletus, cum videret paulatim numerum discipulorum suorum augmentari, & ad studium cælestis exercitij conflagrare; operam dedit & consuluit, vt deuoti quandoque in vnam domum pro mutua exhortatione conuenerent, & de Deo ac charitate seruanda sincerè tractarent. Et si qui simul stare vellent, de labore manuum suarum victum quærerent; & communem vitam, quantum possent, sub disciplina ecclesiastica tenerent. Nullum etiam permisit publicè mendicare, nisi euidens necessitas coëgisset: Nec curiosè per domos sub obtentu alimonie circuire, sed potius domi manere, & operi manuali, vt Paulus docuit, insistere suasit: Neque aliqua negotia deuotionis impeditiua, spe vberioris lucri, censuit exercenda, ne diabolo instigante, daretur infirmis occasio recidiuandi rursus ad pristina mala.

2. Thes. 3.

3. Habuit etiam in proposito ædificandi manasteriū clericorum ordinis Canoniorum regulariū, volens quosdam de idoneis clericis sibi adhaerentibus, ad religionis habitū promouere, vt aliis deuotis essent in exemplū, & aduentantibus aliunde clericis vel laicis, bonæ cōuersationis iter ostēderent. Ad huic ordinem regularium instruendum præcipuè inductus fuit, propter singularem reuerentiam & amorē venerabilis domini Iohannis Rusebroec, primi prioris Viridis vallis, & aliorū ibidem religiosè conuerfantium probatissimorū fratrum in ordine regulari,

gulari, quos dudum personaliter in Brabantia visitauerat, à quibus magnam edificacionis formam, ob multam ipsorum humilitatem, & simplicis habitus deferentiã, traxit & annotauit. Cũ igitur pro loco religioni apto & monasterio fundando diligenter instaret, mortalitate præuentus nõ potuit perficere, quod optauit. Sed Deo regi immortalis & inuisibili omnium rerũ conditori, intentũ voluntatis suæ pro operis effectu obtulit, ac totum desiderium monasticæ constructionis, charissimis discipulis suis ab eo conuersis, perficiendũ commisit: hortans, ne tantum bonum ipso defuncto sopiretur, sed pro honore Dei ampliando, omnes pariter consilium præstarent & iuuamen. Ex his fuerunt, qui monasterium in Windesem, & domum S. Agnetis in monte prope Svollas, primitus Dec iuuante fundauerunt.

CAPVT XV.

De felici obitu eius, & sepultura.

1. **S**entiens itaque fidelis & prudens seruus Domini magister Gerardus, dierum suorum adesse finem, utpote communi mortalitatis fulmine percussus, salutare viaticum petijt & accepit. Insuper plagam Domini patienter tolerans, cum electis non refugit flagellari; ut irã omnipotentis iudicis tanto facilius placaret, quanto humiliter & libentius præsentia flagella sustineret. Igitur omnimodo voluntati diuinæ se resignans, & ordinationi supernæ sponte se subiiciens, agonẽ suam fiducialiter Domino commendauit, ita ad astantes sibi fratres breuiter loquens: *En vocor à Domino, & tẽpus resolutionis meæ instat. Augustinus & Bernardus pulsant ad ostium, non possum præterire terminum à Deo constitutum. Cogor cum mortalibus cæteris, debitum persolvere carnis. Deus tueatur exitum meum, pergat spiritus ad Dominum, qui fecit illum. Tegat terra corpusculũ de terra sumptũ, non diu ibi mansurum. Det mihi Deus inuenire requiẽ post mortem, pro cuius amore laboraui, scripsi, & prædicaui.*

2. Contristati verò nimis discipuli eius, & profundè ingemiscientes dixerunt: *Quid iã ultra faciemus, & quis de cætero nos informabit? Tu pater & defensor noster fuisti, & ad Dominum nos traxisti. Iam aduersarij nostri lætabuntur, & seculares nos subfannabunt, dicentes: Non habent isti ducem ac principem, ideo citò redigentur in nihilum. Si te viuente ausi fuerunt nos deridere & maledicere, quid facient te decedente? Cadat oratio tua pro nobis, & fer citò auxilium filijs derelictis. Tuo consilio nos emendare incepimus, adiuua, ut perseueremus. Videns pius & misericors magister corda filiorum suorum, de suo transitu grauiter contristari, benignam consolationem intulit*

intulit

intulit dicens: Habete fiduciam in Domino charissimi, nec timeatis seculares homines contra vos garrientes. State firmiter in proposito sancto. Dominus erit vobiscum in loco isto. Non enim praualebit homo infringere, quæ Deus decreuit operari. Ut primum venero ad Dominum, spero, quod projiciam vobis flores de cælo, ut gratiam sentiat, & fructum faciat in mundo. Commendo autem vos omnes Deo & Sanctis eius.

3. Et ecce dominus Florétius, dilectus discipulus meus, in quo verè Spiritus factus requiescit, erit vobis pater & rector vester. Ipsum loco mei habeatis, ipsum audite, & eius consilio obedite. Non noui consimilem ei, de quo talia sentio, & cui tantum confido, quem sicut patrem diligere & honorare debetis. Sicque benignè cōsolatus est discipulos suos graui mœrore affectos, spōdens auxilium Dei eis certissimè affuturum. Quibus non aurū, nec argentum, nec prædiorum copias reliquit in testamentum; sed sacros codices & pauperulas vestes, ac alia quædam vilia & antiqua utensilia, in signum contemptus mundi, & ad consequendū facilius regnum Dei. Tunc etiam venerunt ad eum quidam deuoti scholares, morbo pestilentie percussi, cupientes pro remedio anime salutare aliquod verbum ab eo audire. Ad quos ille clementer locutus est: Si habetis bonam voluntatem semper seruiendi Deo, securè potestis mori. Omnes lectiones, quas didicistis, reputabuntur vobis sicut oratio dominicalis: propter piam intentionem, quam ad Deum in studendo habuistis. His aeditis consolati iuuenes, & reuertentes ad hospitia sua, defuncti sunt in confessione bona, commendantes Deo & angelis sanctis animas suas Christi sanguine redemptas.

4. Igitur post festum assumptionis B. Mariæ semper virginis, cum iam natalis dies beati Bernardi illuxisset, venerabilis pater magister Gerardus, speciali deuotione sancto Bernardo affectus sole aduersascente inter quintam horam & sextam, tradidit Deo animam suam sacramentis ecclesiasticis munita, fide preciosam, ac multis virtutibus claram. Anno dominicæ incarnationis millesimo trecentesimo octogesimo quarto; ætatis suæ quadragesimo circiter quarto; tempore Urbani Papæ sexti, ac reuerendissimi domini Florentij de Weulichouen Traiectensis Episcopi viri spectabilis, multis probis actibus adornati.

5. Cum ergo tristis rumor obitus eius exisset in populū, conuenerunt multi fideles, ad tam amandi & Deo deuoti magistri exequias celebrandas. Fuderuntque piæ lachrymas religiosi fratres & sorores, debitum humane defunctionis cum precibus & missarū solenniis ex more persoluentes. Omniq; ecclesiastico officio fideliter peracto, corpus eius deportatū est ad Ecclesiam beatæ

beatæ Mariæ, in qua reuerendæ traditur sepulturæ; vbi frequenter verbum Dei noscitur viva voce predicasse. Ibi non longè à sanctuario requiescit in pace, cum ceteris fidelibus resuscitandus in nonissimo die, per Iesum Christum Dominum nostrum, qui iudicaturus est viuos & mortuos, & sæculum per ignem. Hæc pauca de pluribus & magnificis actibus venerabilis magistri Gerardi, pro edificatione præsentium & futurorum fratrum nostræ congregationis, sint dicta ad laudem Domini nostri Iesu Christi. Peto autem veniam mihi dari, pro omni oratio & sermonis defectu, quia imperitiam meam agnosco, & fraternæ correctioni humiliter me subijcio, gratiæ Dei tribuens, quicquid boni hîc scriptum inuenitur.

Notitius.

6. **M**ultum desideranter ista audio, & quasi nouum deotionis spiritum sentio mihi exinde generari. O si multam tales magistri possent inueniri, qui Ecclesiam Dei tam præclaris exemplis & doctrinis conarentur informare. Quapropter egregium virum hæcenus mihi ignotum, in maiori reuerentia dilectionis habebam, & eius scripta ac gesta, vbicunque inuenero, studiosè perlegere & indagare curabo. Sed quæso te, si adhuc aliqua commendabilia de eo nosti, quatenus hæc mihi prius edisseras, antequam ad vltiora procedas.

Senior.

7. **L**icet ad alia scribenda festinem, tamen vt tuo desiderio satisfaciam, paucis audi, quid de eodem quidam doctor in theologia cantor Parisiensis, olim ipsi familiaris scribit, & quanta eum laude post mortem extollit.

CAPVT XVII.

De magnifica commendatione eius, à cantore Parisiensi.

1. **S**acræ recordationis magister Gerardus, dictus Magnus, feliciter migravit ad Dominum. Et verè Magnus, quoniam in omnibus scientijs liberalibus, naturalibus, moralibus, ciuilibus, canonicis, & theologicis, simul in vno supposito congregatis, nulli secundus erat in orbe. Erat etiam tantæ sanctitatis & exempli in mortificatione carnis, in abnegatione temporalium, in contemptu mundi, in charitate fraterna ad omnes, in desiderio salutis animarum, in efficacia prædicationis, in reprobatione & detestatione vitiorum, in opponendo se hereticis, in persequendo secundum iura canonica concubisarios, in conuertendo.

M in m. vitam

vitam spiritualement plures viros ac mulieres, prius secundum seculum viuentes; in fidelitate ad Dominum nostrum Vrbanum sextum, quod multa millia personarum testificarentur de credulitate, quod credunt eum fuisse non minorem in dictis virtutibus, quam in antedictis scientijs. Magister VVilhelmus de Saluaruilla cantor Parisiensis, Archidiaconus Brabantiae in ecclesia Leodiensi, Doctor in theologia praecellens, haec praedicta compilauit, prout ab ore fide dignorum audiuit, & secundum quod ipse magistrum Gerardum nouit, vera esse procul dubio credit.

Notitias.

2. **C**onsonant scriptis tuis verba supradicti doctoris, de veridica laude magistri Gerardi, primi nostrae religionis institutoris. Nam quod doctor praecellens breuiter & summatim conscripsit, tu largiore stilo reserasti. Vnde quo plura testimonia de venerabili viro percipio, eo amplius exulto, & dictis eius fidem firmitus adhibeo.

Senior.

3. **V**T ergo non tantum aliorum testimonijs informeris, ad habendam notitiam magistri fidelissimi, volo introducere eloquia oris eius: quatenus publica protestatione eius lecta, cognoscas clarè, quid viuens ipse docuerit & professus sit.

C A P V T X V I I I .

*De publica protestatione eius, & de veridica
predicatione Euangelij, quod
pradicauit.*

1. **E**GO Gerardus dictus theutonice Groot, coram omnipotenti Deo, coram omnibus Sanctis, & coram vobis & omnibus hominibus, protestor firmiter me circa ea, quae fidei sunt, in ipso summo lapide IESU CHRISTO fundamento, firmam, illibaram, & catholicam fidem praedicasse & defendisse; atque in via morum sanas, certas, & indubitatas euangelicas & apostolicas doctrinas & vias, secundum scripturas diuinitus inspiratas, docuisse & seminasse secundum

sensus

sentus & intelligentias sanctorum doctorum & patrum, Ambrosij, Gregorii, Augustini, Hieronymi, Chrysostomi, Dionysij, Bernardi, Bedæ, Isidori, Hugonis & Richardi, quorum libros, vnâ cum sanctorum aliorum libris, pro terrenis habeo & quaero. Itemque ea, quæ scripsi aut prædicauit circa iura humana, aut circa materiam decretorum aut decretalium, & maxime circa turpissimos notorios fornicatores; spero ab omnibus medullitus iura intelligentibus, aut tanquam certa & indubitata, aut tanquam securiora & probabiliora, aut veriora, cum eo temperamento & moderamine, quibus ea pronunciaui aut scripsi, inueniri & probari; saluo semper iudicio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui humillimè vndique & vbique me submitto. Et si (quod absit longissimè) me contra fidem vel sanam doctrinam, quam vbique defendo, quispiam dixisse diceret vel confingeret, aut nominatim me exprimendo, aut si hoc non auderet in proprijs verbis, diffusius circumloquendo, aut in genere me vrendo secundum præsumptionem aut cleri aut populi designaret, aut temerariè infamaret, aut falsum aut mendacium reperiretur in effectu. Episcopalem reuerentiam excipio, cui in hoc defero honorem. Si tamen (quod absit) quid reperiretur in literis principis populi & domini nostri Episcopi, respondeo quod beatus Bernardus ad litteras quasdam summi pontificis, cum ascensum malo præbisset, respondit, videlicet pontificem nostrum aut circumuentum mendacio, aut importunitate victum.

F. thesauris.

*Conclusa & proposita non vota, in nomine Domini
à magistro Gerardo
edita.*

2. **A**D gloriam & honorem, & seruitium Dei, intendo vitam meam ordinare, & ad salutem animæ meæ. Nullum notum temporale, siue corporis, siue honoris, seu fortune, seu scientiæ, præponere saluti animæ meæ. Omnem æmulationem Dei sequi, de qua mihi certum esset esse scientiam & discretionem; habito respectu ad corpus & statum meum, de quibus aliquæ æmulationes subsequuntur.

3. Primum est, nullū amplius beneficium desiderare: nec spem, nec desiderium in aliquod lucrum temporale ponere de futuro. Siquidem quanto plura habuero, tanto sine dubio auarior fuero. Item secundum ecclesiam primitiuam, non potes habere plura beneficia. Item in morte te poenitebit, quia communiter dicitur: quod nunquam quis pluralis in beneficijs, sine huius poenitentia

rudine mortuus est. Et quanto plura beneficia & plura bona habeo, tanto pluribus ego seruo, & pluribus oneratus sum: & est contra libertatem spiritus, quæ est principale bonum in vita spiritali. Alligatur enim affectus pluribus, & tenetur pluribus alligatus. Repugnat namque paci cordis & quieti mentis, affectio huiusmodi animam inficiens, & curæ istæ annexæ, mentem maculant & disturbant sapius. Item appetitus plurimum rescindendus est: deinde possessa abbrevianda sunt, discretè ad minus. Itē. Si de meis largiri volo, cur pro pluribus stabo? Tantum est, si dero ex modico modicum, sicut ex magno multum Deo; quia non substantiam, sed cor pensat Deus. Vnde vidua, quæ misit duo minuta, diuitibus præfertur à Domino. Item video, quod quæ habeo, excellenter me ligant: quanto magis illa acquirenda, si adderentur istis? Item satis habeo, secundum proportionem communis vitæ & dignitatis.

4. Item, nulli Cardinali vel Ecclesiastico attēto sine hoc seruitium, ab beneficia vel bona temporalia consequenda; quia hoc seruitium multis lapsibus & reciduationibus proximum est, & tu debilis es, & periculis multis, nisi in seruitio Dei, te expones & mortisatis proximus, & nullas comestiones vales sustinere. Item, nulli Domino temporali seruias ad lucrum consequendum. Item, nullius domini vis vnquam esse astrologus. Item, pro nullo homine mundi, exercere debes aliquam scientiarum prohibitarum; quia res in multis in se malæ, suspiciosa, & suspecta, & prohibita. Item, omnes has superstitiones & alias curiositates debes à mentibus hominum remouere, in quantum potes, salua quiete mentis & puritate & libertate voluntatis, vt in illo, in quo Deo displicui, Deo complaceam secundum suam voluntatem. Item, nunquam tempus eliges ad itinerandum vel flebotomizandum, vel ad aliquid aliud, nisi grosso modo secundum aeris consistentiam. Talis enim electio prohibita est in decretis & à sanctis Patribus. Item, quicquid incipiam, in nomine Domini incipiam, & spem meam in illa re ponam in Domino, vt ipse ad viam salutis meæ, me in illa re dirigat. Et non dependeat aliqua spes in fato vel orbibus caelestibus, alia à spe Dei, & oratione, & bonis spiritibus, & eorum custodia. Item, quomodo scio, si prosperari in via vel in re est mihi vtile? imò sapissime inutile, quia saepe angustia, saepe tribulatio vtilissima est; ergo supponam me inordinationi Dei. Beatus enim homo, qui sperat in Deo. Omnem igitur sollicitudinem in eum proicias, quoniam ipsi cura est de te. Quanta enim misericordia me, per flagella cōtra meam voluntatem, spero reuocant? Nec solliciti debemus esse, quid manducemus, quanto minus de astris & superstitionis? Necessarium

Temporis
nulla ratio
habenda ad
iter suscipien-
dum, aut
aliud
quiduis.

rium est enim ex corde puro omni Christiano seipsum deserere,
& se Deo committere.

5. Item, nunquam iudicabo rem futuram, & modicum aduer-
tam futura in genere; quoniam Deo & me & mea singula sup-
ponam. Item, per honores, & fauores, & per auaritiam, quibus
omnes student, coinquinatur homo, & per tales lucratiuas scien-
tias obscuratur, passionatur, & rectitudo naturalis obliquatur, &
infitur appetitus; vt nec quæ sunt Dei, nec virtutis, nec bona
corporis rectè aspiciant. Vnde rarissimè est, quòd qui scientiis
lucratiuis vel medicinæ vel legibus vel decretis inhæret, rectus
fit vel æquus in ratione, vel iustus, vel quietus, vel rectè viuens.
Item, Tu nullum tempus consumes in geometricis, arithmeti-
cis, rhetoricis, dialecticis, grammaticis, lyricis poetis, iudiciali-
bus, astrologis. Hæc enim omnia per Senecam reprobantur, &
retracto oculo bono viro respicienda sunt, quanto magis spiri-
tuali vel christiano respuenda. Item inutilis temporis consum-
ptio est, & nihil prodest ad vitam. Item, inter omnes scientias
gentilium, moralia minùs abhorrenda sunt; quæ sæpe sunt mul-
tum vtilia & proficua, & tam in propria persona quam in docen-
do alios. Vnde sapientiores omnem philosophiam ad mores re-
torquebant, sicut Socrates & Plato. Et si de altis rebus dixerunt,
etiam subleui moralitate ea figuratiuè, secundum beatum Au-
gustinum & experientiam tuam tradiderunt, vt & inueniri pos-
set semper mos iuxta cognitionem. Vnde & Seneca hæc secu-
tus; in quæstionibus naturalibus, toties admiscet moralia. Quic-
quid enim meliores nos non facit, vel à malo non retrahit, no-
cium est. Item, secreta nature non esse studiosè inquirenda in
libris gentilium, nec legis nostræ veteris & noui Testamenti; sed
cum occurrent, de eis & in eis Deus est laudandus & glorifican-
dus; vt de naturali fiat meritoria scientia, & offeratur sicut sacri-
ficium Deo altissimo, per gratiarum actiones cum Abel iusto, &
cum eo cogitetur aliquod bonum in honorem Dei. Aduerte in
omnibus, quòd hæc omnia coinquinant, non satiant, & inuenies
in eis nauicam, per gratiam spero Altissimi.

6. Nunquam capies gradum in medicina; quia nec lucrum,
nec beneficia, cum gradu intendo acquirere. Similiter nec gra-
dum in legibus vel canonibus, quia finis graduum est, vel lucrum,
vel beneficia, vel inanis iactantia, vel gloria mundi: quæ cum
ad lucrum vel beneficia non ordinantur, simpliciter inutiles sunt,
& supernacua, & stultissima res, & contra Deum, & omnem li-
bertatem & puritatem sunt; & homo cum illas appetit, cadit in
mala plurima, & peiores sunt lucris & beneficiis. Item nullam
artem studere, nullum librum facere, nullum iter arripere vel la-
borem,

Moralia
ex scriptis
gentilium
præcipuè
sectanda.

Gradus &
honores
in scien-
tiis quam
vani.

borem, nullam practicam scientiæ exercere ad dilatandam famam meam, & nomen scientiæ meæ; & ad habendos honores vel gratitudinem quorumcumque; vel propter memoriam mei post me derelinquendam. Si enim propter hæc talia, vel aliquem actum fecero, mercedem in eis ponendo, non reddetur mihi apud Patrem qui in cælis est; & si quid talium propter bonum & mercedem æternam semper faciam, vnde dilatatio nominis omnimodo vitetur. Item, quia hæc inanis gloria, memoria, & fama, etiam per philosophos tam excellenter est reprobata, ut vix eam aliquis dignus laude admitteret. Et si veniret laus ex opere propter Deum facta, de quo intentio fuerit occulta, licet hoc opus luceat, redde Altissimo laudem illam & gloriam.

Disputa-
tiones pu-
blice haud
adeo uti-
les.

7. Item secundum Bernardum, nullum verbum proferas, de quo multum religiosus vel scientificus appareas. Item, omnem disputationem publicam vitare & abhorre, quæ est litigiosa vel ad triumphandum, vel ad apparendum, sicut sunt omnes disputationes theologorum & artificum Parisiis, imò nec ad discendum interesse. Patet, quia contra quietem sunt, & lites & dissensiones fiunt, & inutiles & semper curiosæ; & ut plurimum superstitiosæ, animales, diabolicæ, & terrenæ: ita quod doctrina sæpe nociva & semper inutilis est, & consumptio temporis inutilis est. Interim possis lucrum spirituale acquirere vel oratione in merito vel studio alicuius deuoti. Item, nunquam disputabo cum quocumque priuatè, nisi præordinetur certus finis euidens boni: & nisi talis sit, qui me velit audire, & cum quo possim sine litigio conferre & modestè, nisi malitia rigorem requireret propter bonum subsequens, & hoc nunquam nisi bene delibera- tè. Patet, quia semper in bono fine omnis res debet ordinari in laudem Dei, hoc est semper orare. Vnde non differas cum eo, nisi qui veritatem concedit.

8. Item, nunquam studebis ad capiendum gradum in theologia, vel nitèris ad hoc, quia lucrum & beneficia nolo consequi vel famam, & scientiam æqualiter possum habere sine gradu. Item, communiter est carnale, & qui carnaliter sapiunt. Item in multis retraheris à salute proximi. Item ab oratione, à puritate mentis & abstractione. Item multis vanis lectionibus oportet interesse, & multitudine hominum in quibus homo inquinatur & diuicatur. In legibus & in medicina nunquam studebis nisi casu occurrente, & in quo possis aliquid boni facere cum eis. Nihil enim nutriunt in se, sed mentem diuertunt: sed amore concordie, vel casu necessitatis, vel casu mirabili se offerente in legibus potest videri, & pro proprio corpore vel socij in medicina. Sunt enim res seculares, in quibus magis congruum est pati alio-

-rum

rum consilia, quam dare. Item theologis, monachis, & legem Dei desiderantibus prohibentur leges & medicina. Item, non dabis dubias medicinas, vel dubiæ infirmitati quascumque medicinas, vel cuiuscumque ægroto, nisi maxima necessitate modicum dicas, ubi alius haberi non possit, sed aliter nunquam te intromittas. Item, vides quantum boni viri gaudent liberati à practica eius. Item, in nullis causis placiti vel controuersie consulas, vel te intromittas, nisi euidenter constaret tibi, quod illi calumnia euidenter fieret; & nisi miserabilis, & nisi causa tota pia esset; vel manifestissimorum malorum fieret repressio, vel pauperum suppressio; & si æqua mente seruata, possis te intromittere. Et post intromissionem te retrahere, ita vt reliquiarum curæ non mancant. Et in hoc cautè attende, vt amicitia, vel consanguinitate, vel odio non mouearis. Et si amicus, vel consanguineus, vel odibilis aliquando tibi, inuestiga intra te, si esset alienus vel non odibilis, si idem faceres. Patet satis, quia conditio felicitatis in rustico est, quod non vidit (secundum Virgilium) ferrea iura, infantumque forum.

9. Item, coram officiali vel iudice spiritali, pro nullo amicorum, vel consanguineorum, vel aliorum fauore comparebis; nisi vrgeret maxima necessitas pietatis; & tunc alium procuratorem mittere debes, si necessitas requirat, & ipsemet non ire. Ex hoc namque turbatur quies mentis, si iras, & strepitui & naufragio mundi te intromitteres: in omnibus aliis, mitte mortuos sepelire mortuos suos. Coram scabinis vel iudice seculi in Dauentria nõ comparebis, nisi in similibus necessitatibus: quia amici tui omnia hæc tractant satis coram scabinis. Nunquam de quibuscunque hominum controuersis (nisi vt supra) te intromittas: nisi ad componendum, si in breui & sine strepitu componi potest: & ubicumque etiam compositio fieri debet, si æquè bene per alium fieri potest, non te intromittas, & hoc semper considera: sed propter tuam quietem, pacem, quam posses verisimiliter ordinare, non dimittes.

10. Item, quodcumque aliquis tuus consanguineus verberatur, interficitur, vel molestatur, nunquam iniuriantem molestabis: nunquam consilium in malum eius, contra eum dabis: nunquam os tuum contra eum obturabis, vel eum vitabis: sed potius consolatoriè monebis, vel ad pacem reduces. Et si volunt vindicare amici, à vindicta eos remouebis placidis verbis: & ab iniuriis, ne inferant. Tu te dimittes omnibus, & exemplum tale præbebis, quanto magis alios mouebis. Item facta amicorum, & consanguineorum, vel dominorum, nunquam tractabo: nisi merè pia sint, ad misericordiam, & pietatem, & iustitiam declinantia: & quæ per alios æquè bene fieri non possint. Malum

ellet etiam propter contemplationem, pietatem, & iustitiam, quod per alium fieri non posset deferere, & proximi utilitates pias.

De sacris libris studendis.

11. **R**euertor ad scientias. Radix studij tui & speculum vitæ sint primò euangelium Christi, quia ibi est vita Christi. Deinde vitæ & collationes Patrum. Deinde epistolæ Pauli, & canonice, & actus Apostolorum. Deinde libri deuoti, vt meditationes Bernardi, & Anselmi horologium. De conscientia Bernardus, Soliloquia Augustini, & consimiles libri. Item Legenda & flores Sanctorum. Instructiones patrum ad mores, sicut pastorale Gregorij. De opere monachali beati Augustini: Gregorius super Iob, & similia. Homiliæ euangeliorum Sanctorum Patrum & quatuor doctorum. Intellectus Sanctorum Patrum, & postillæ super epistolas Pauli, quia continentur in capitulis ecclesie. Studium in libris Salomonis Parabolarum, & Ecclesiastæ & Ecclesiastici; quia continentur in ecclesia in lectionibus & capitulis. Orabo spiritu, orabo & mente. Studium & intellectus psalterij, quia continentur in ecclesia sanctorum Patrum. Psallam spiritu, psallam & mente.

F. profologium.

12. Librorum Mosaicorum; studium historiarum, Iosue, Iudicum, & Regum, prophetarum, & expositiones Patrum in his. De modo transcurrēdi decreta, propter scire instituta maiorum & ecclesie; non ad incorporandum, sed transcurrere, ne ignorantia iuris pietatem vertas in inobedientiam; vt videas grossos ecclesie primitiæ fructus; vt scias à quibus debes cauere, & à quibus monere cauendum. Omni die quando potes, debes audire missam vsque ad finem: laicis enim præceptum est in dominicis, vt de conse. dist. 1. c. missa: clericis singulis diebus, vt in glossa ibidem. Idem in ecclesia maneat diebus festis, quousque missæ solemnitas compleatur. Item corporali nature iuuamen est ad deuotionem cantus, vt scis per experientiam.

Missam audiendo quomodo nos gerere oporteat.

13. Surgendum semper in euangelio, & standum est, vnde de conse. 1. cap. dicitur: Apostolica auctoritate mandamus, vt non sedentes, sed venerabiliter curui stantes simus, & in cōspectu euangelij. In verbo Venerabiliter includitur, honorem tribuendum euangelio. Vnde & in verbo quo dicit; Attentè verba eius audiant, & fideliter adorent; id est, venerentur per compositionem corporis. Corporales venerationes sunt: primò in curuitate; secundò in capitis deponendo ex consuetudine; tertio inclinare ad verbum Iesus & Maria; quia hoc habent Deo deuoti. Item cum legitur Euangelium, mens non debet aliam sibi ora-

tionem

tionem præponere, vel aliam lectionem, cui debet intendere. Pluribus intentus minor est ad singula sensus. Præcipiuntur enim verba euangelij & scripturarum apostoli, in solennitatibus attendenda, per cap. Omnes de conse. d. prima. Frustra audire esset, nisi attenderemus. Item nihil legere, nihil meditari; quia attendere præsens debitum est seu debemus euangelio, à quo subtrahimus omne, quod vel dicendo vel meditando peragimus. Item curuatio nostra illis verbis, & veneratio corporalis, signa sunt venerationum mentalium. Signa falsa sunt, nisi signata eis respondeant. Item illorum mentalium hæc exteriora inductiua sunt: & sic sunt frustra, si eis non corresponderent.

14. Item plus ore & mente venerari est, quam solo ore vel capitis. Vnde audiam capitis, audiam aure, audiam & mente: aliter est sicut cymbalum tinniens, aut æs sonans. Non sunt mihi voces aut loquelæ, quorum sermo à me non percipitur. Item genu flexo, capite non velato, dorso inclinato stabis post consecrationem sacramenti, si ipsum vel calicem videre valeas. Humilis illa adoratio & bassatio corporis, decens Deo & menti congrua, in iuuamen deuotionis omnimodo; imò aptissima inclinatio capitis super cubitum vt scis. Maximè enim seruus tenetur exhibere reuerentiam Domino, in præsentia Domini. Incuruatio est mirabiliter apta deuotioni mentis, propter proportionabilem phantasmatum morionem. Quando es remotè, vel videre non potes, iaceas capite declinato, & ora in abscondito Deum tuum, à Sanctus vsque ad pacem; & deinde siue capias siue non, vsque ad Euangelium sancti Ioannis.

Incuruatio apta deuotioni.

15. Pacem venerabiliter & deuotè sumas, quia contactus est Dominici corporis per os sacerdotis. Nonne & Veronica adoratur? Nonne pictura Christi, non Christi dedicata corpore adoratur? Nam fideles solebant communicare omnes in primitiua ecclesia; loco cuius communicationis datur pax, quasi aliquid communicationis corporis Christi. Ratio, quare non ita communiter datur corpus, opinor; quia in primitiua ecclesia meliores erant feruente sanguine Christi; & religio stetit in vigore & culmine, quæ est iam antiquata. Vnde & ipsi se subtraxit. Quando pax venit, sis paratus ac si capias corpus Christi, & tunc leua desiderium, & te prepara, vt si sacramentum corporaliter manducare non vales, saltem spiritualiter manduces. Post communionem talem ex pace, oportet desiderium tuum manere, & durare intus. Si tamen euagari incipias, sicut solet tibi contingere, quando per te cogitas, quæ non præordinasti, vade ad passionem Christi.

Pax oblata in missa quid notet.

16. Item à Sanctus sanctus, prepara te ad videndum sacramentum.

M m m s

mentum.

mentum. Nunquid solent omnes se preparare ad videndum regem, à quo & videantur? Post visionem, prepara te ad ipsum manducandum, & nihil aliud facias; quia tunc presentia Christi operatur, & iuvat infirmitatem tuam, & sic ad sacramenti amorem exciteris. Hoc patet per hoc quod dicitur, Sursum corda, & Habemus ad Dominum. Item semper appropinqua sacerdoti, quantum honor permittit, ut audias missam, ut videas sacramentum, & in presentia eius sta. Nunquam velis alicui consulere vel dicere (nisi deuotissimo) vel iuare ut ordinetur. Primò, propter dicta, quæ ad officia continentur, quæ fieri deberent, & non fiunt, ut patet in 4. Sententiarum, & in Decretis. Secundò, propter simoniam, quæ communiter interuenit. Tertio, propter inutilem statum ecclesiæ. De abstinentia, videtur bona, sed non promissa. Primò, seruare præcepta ieiunia; Secundò, nunquam comedere carnes. Rationes habes in margarita Decretorum, de Consecratione, v. distinctione, vbi. Tertio, aduentum & septuagesimam semper ieiunare, non sine causa dimittere. Quarto, quotidianum ieiunium sit, non satiari totaliter, nisi frigus impediatur. Hoc suadent philosophi omnes, præcipue Seneca & Aristoteles. Dum adhuc appetitus durat manum retrahere. Sed male scitur satietas, sed eam sic considera, quantum velles comedere, si omnino liceret tibi usquequaque; & de illo appetitu durante aliquid trahas, quod tibi rationabile videtur. Quintò, iuxta finem comestionis vel vltimum ferculum, delibera quantum comedisti, & quantum esses adhuc comesturus, si continuares, & de hoc refeca; sequitur vel præcedit ista præcedentem? Sextò, in principio, cum preparare incipis, delibera comestionem tuam, & eius quantitatem. Septimò, caue plus quam ab vno pyro cocto post cibum, nec multum magnum, vel tria paruissima. Octauò, semper in nocte comedere inter horam quartam & quintam; nisi hospites, infirmitas, vel accidens aliud, iter vel huiusmodi impediuerit. Probatur per causas. Primò, hoc digestionem conueniens, ut cibus in stomacho non corrumpatur in vigilia, per hoc quod calor sit nimis modicus. Secundò, propter studium vel aliud impediens digestionem in vigilia, sicut sollicitudo & tristitia. Tertio, ne digestionem impediatur potus supersumptus. Quarto, ne potum supersumere tibi conscientiam faciat, quod saepe contingit. Quintò, ne crudum pomum, species, vel alia te tentent per diem. Sextò, quia somnus est melior, quia plenus venter libenter dormit. Septimò, quia tunc studium & orationes diei, minus impediunt somnum. Octauò, ex hoc fiet, ut eatur citò dormitum, & vna hora semper. Nonò, ex hoc fiet, ut sit vnus somnus con-

De absti-
nencia do-
cumenta.

continuus propter tempestiuam dormitionem. Decimo, non tenebit te delectatio studij nimis ad noctem. Undecimo, quia tunc habes totam diem in laboribus & orationibus. Duodecimo, quia tunc tua vigilia tota est sobria & ieiuna, subtilis & apta ad Deum & opera. Item plus appetit homo cibum, qui comedit quam ieiunus; sicut non potest se homo abstinere, existens iuxta vel in mensa. Item, ab exaltatione sancte crucis vsque ad pascha, non nisi semel comedere, hoc est Carthusiensium, & Bernarditarum, & aliorum. Item, hoc incipit in septembri circa æquinoctium, & durat vsque ad æquinoctium ferè vernale.

17. Item, in magno frigore, plus comedere licet, non tamen nisi semel, quia hoc est doctrina Hippocratis. Item, hoc adiuvat te ad resistendum frigoribus, quibus vix alias posses resistere: Vnde potes vna hora vel media plus dormire. Item quando bis comedendum est, tunc modicum de paruo digestibili, vt vnum ouum, non plus; vel magis aliqua siccantia, vt panem & vinum, vel species cum pane modico; si tamen vinum, &c. quia pro digestionem. Sunt hic rationes sicut superius, vbi de nocte comedendum concluditur. Item vellem posse nunquam bibere vinum sine causa, quamdiu essem sanctus, ne contra doctrinam Pauli agerem; est enim in eo luxuria, item expensæ nimia. Item post prandium & ante, sed inter prandium, nunquam bibere, nisi infirmitas vel causa maxima ac ratio dictaret. In labore & post laborem nullo modo bibere, nisi sedata calefactione, hoc sanum corpori & animæ. Nulla satietas trahat te ad potandum inter horas vel ieiunia frangenda. Bonum est iniicere pedes in compedes sapientiæ. Item sit tibi hora ad perlegenda ea, quæ scribis in hoc libro, quia hoc ordinat statum tuum. Viderur mihi, quod patres in deserto breues & crebras orationes fecerunt; ex eo vt semper continuè cor eleuetur ad Dominum, & non in res fundatur, sed abstrahatur à rebus, & sic faciendum est.

18. Consilium in nomine Domini, quod semper ferijs quartis ieiunem, nisi infirmitas vel rationabilis causa obstiterit; vt non habeam tanquam fixum, sed tanquam ad quod niti debeo: similiter sabbato, & feria sexta. Die namque ferie quartæ Iudas tradidit Dominum, & sexta crucifixus est; & qui non ieiunat, videtur tradere & crucifigere Christum cum crucifigentibus sine necessitate. Eo plus teneor, quia clericus sum de sorte Domini. Item sanitas conservatur multa, & animam sentio meliorem cum Deo suo. Etiam si modicum corpori noceret, non aduerte; semper enim melius fuisti, quando ieiunasti; semper solue Deo tuo aliquid, & semper eius melius recordaberis.

Ieiuniorū
per heb-
domadam
ratio.

19. Cauē subitam comestionem, & auarā, & auidiam. Venit enim velocitas ex amore obiecti inordinato. Edacitas velox gula, & desiderium admixtum habet & vitium. Gregorius in expositione Iob: Loquacitatem excitat, immo inebriat, calefacit & exorbitat, sicut ebrietas vel nimia loquela tepescit, & illecebras educit. Item omnem cogitatum de Deo præscindit & recludit. Melius est vnum actum in magna mora bene facere, quam in parua exorbitare. Nam ad sanitatem corporis, quanto honestius & ornatius ingeritur cibus, tanto facilius digeritur & salubrius. Et sic etiam debet vsitari, & scribendo, & loquendo, & agendo, vt non festines. Secundò, quia in illis non potest gloria Domini quæri; cum ita impetu homo fertur in rem, quòd omnes vires in eam extenduntur. Discas ergo tardare & minui ab actu. Nullum bonum facias, vt inobedientiam incurras. In temporalibus pecunijs, redditibus, & libris, habeas te sicut dispensatorem, & videas, vt in hoc fidelis & prudens inueniaris. Tibi ergo victum & vestitum frugaliter tribuas; deinde magis indigentibus & melioribus, & in salutem animarum magis. Nulli non indigenti aliquid notabiliter tribuas vnquam, quia indigentes plurimos inuenis. Et si abundanti tribueres, fideliter non dispensares, nec prudenter ad tuam salutem. Item ne carnaliter in dando afficiaris. A nullo temporale accipiam, cum indigentiores reperiantur; quia quòd nulli facere volo, ab alijs non postulabo. Item dixit: Pro nulla re mundi deberet homo turbari. Qui facit illud quòd scit, multum mereatur scientiæ: & qui non facit illud, quòd scit, multum cæcitatatis.

20. Magnum est obedire in illis, quæ sunt homini contraria & graua, & hæc est vera obedientia. Præ omnibus & in omnibus stude te humiliare specialiter in corde, & etiam ad extra coram fratribus. Scientia scientiarum est scire se nihil scire. Quanto plus homo scit se distare à perfectione, tam prope est perfectioni. Initium vanæ gloriæ est sibiipsum placere. In nullo melius cognoscitur homo, quam in hoc, quòd laudatur. Semper debes nitì aliquid boni notare, & cogitare de alio. Quoties aliquid inordinatè extra Deum concupiscimus, toties à Deo fornicamur. Ideo propheta ait: *Mibi autem Deo adherere bonum est.* Viriles esse debemus in oratione, & non leuiter desistere: nec cogitare, quòd Deus non vult nos exaudire; sed quoties repellimur, nunquam desperemus. Pusillanimes orare debent, tanquam filius ad pium patrem, sicut in euangelio dicitur: *Quis ex vobis patrem peti panem, nunquid lapidem dat ei?* Et cætera. In omni re mundi est tentatio, quamuis homo non sentiat.

21. Maxi-

Scientia
omnium
maxima
est scire se
nihil sci-
re.

Psal. 73.

Luce. 11.

21. Maxima tentatio est non tentari. Quamdiu homo inuenit in se aliquid ad amputandum, tunc bene stat. Quando aliquid mali sibi suggeritur, cogita, quod velis socios tuos interrogare, & tunc diabolus stat confusus. Semper magis sperabis de æterna gloria, quam timebis de gehenna. Caueat quis, ne alios scandalizet moribus suis; sed studeat mores suos corrigere, & honestè se vbique habere, vt alij magis ædificentur. Cum qualibus cogitationibus vadit homo dormitum, cum talibus surgit. Vtile est tunc orare, vel aliquos psalmos legere. Modica confusio hinc perpeffa delet æternam confusionem coram Deo & omnibus Sanctis. Illi studeas solum placere, & illum timere, qui te & omnia tua cognoscit. Posito quod omnibus placeres, & Deo displiceret, quid esset? Auerte ergo cor tuum à creaturis, etiam cum magna vi. Auerte, vt teipsum perfectè sic vincas; & erige cor tuum semper ad Deum, sicut propheta dicit: *Oculi mei semper ad Dominum, Deo gratias.* Maxima tentatio non tentari. Psal. 24.

Epistola ad Episcopum Traiectensem pro Magistro Gerardo Groo quando erat ipsi interdictum, ne publicè predicaret.

22. **P**ater præcellæ potestatis, & princeps populi Traiectensis. Nuper cum inspirato Domino, Gerardus Magnus diaconus vestre diocesis, in his vltimis temporibus prædicationis zelo accensus, clero ac populo scelera sua annunciaffet & pericula, nec non sanam & veram Euangelicam & Apostolicam doctrinam, contra hæreticos, vsurarios, & clericos focarias habentes, atque contra diuersa aliorum facinora & flagitia in diocesi vestra, per vestram & parochialium curatorum licentiam, non sine fructu & incremento, vt sperat, prædicasset & seminasset. Vnde in diuersis locis, multorum corda vias suas peruersas & malas relinquente, conuersa sunt ad Dominum. Vnde etiam in agro dominico, virginici flores plurimi, viduarumque castarum, & voluntariorum pauperum segetes, abrenunciations seculi, restitutiones ablatorum, atque multi & varij Ecclesiastici & Catholici germinis fructus, ad oculos verè Deum amantium noscuntur pullulasse. Vnde etiam quorundam hæreticorum, secretè serpentium in terra, audacia compressa videtur; & in partibus Zelandiæ, vsurarum prauitas & vesani amores cessauerunt. Verumtamen eidem Gerardo, procurantibus (vt præsumitur) clericis & presbyteris focarias habentibus, per vestras literas hæc causa vel causæ cognitione, exercitium prædicationis indirectè interdictum est. Nam quamuis generaliter vestrae literæ emanarunt, omnes tamen alij ad sua officia penè restituti sunt; quod

ab episcopali prouidentia non sperat idem Gerardus, sed à malignorum suggestione processisse; in sanctæ ædificationis non paruum detrimentum & grauamen. Inde lætantur hæretici, & serpunt audacius. Inde exultant inimici ecclesiæ clerici focaristæ, in lubrico carnis foetidissimè permanentes. Inde gaudent vsurarij; inde etiam multiplicantur scandala, & multiplicantur fortè latius quàm carnales & mundanæ mentes valent existimare. Et quamuis (Deo teste) idem Gerardus, quantum est ex se, speculationi veritatis vacare mallet & quiescere, tamen quia vidit hostem humani generis in proximos suos vndique crudeliter grassari, & eos per abrupta & in præcipitia vitiorum impellere, quorum plures secundum spem ipsius, (vt etiam ex effectu apparuit) per suam prædicationem possint eripi à laqueo venantium, & à verbo aspero; zelo domus Domini incitatur, & amore proximorum accenditur & stimulat, vt possit verbum Domini sine emolumento temporali in paupertate humiliter sed veraciter prædicare & seminare, prout prius non sine fructu euidenti prædicauit & seminavit. Et si sibi specialis licentia denegatur, hoc saltem petit, vt parochialibus curatis non inhibeat, quin ipsi possint, si velint, admittere, qui secundum consuetudinem ciuitatis & diocesis Traiectensis, quos voluerint prædicatores maximè veros & bonos, sine licentia vestra semper admittere consueuerunt. Et adhuc (quod absit à dominatione vestra) si contra huiusmodi fructum & contra consuetudinem prædictam, ipsum Gerardum velitis à prædicationis exercitio prohibere, rogat & petit humiliter & obnixius, vt sibi causas & rationes prohibitionis vestræ velitis ostendere; & non sine monitione, quæ semper debet præcedere, ipsum iudicare, aut iure suo priuare, vel à iure suo suspendere. Qui paratus est, non solum vobis Pater, verum omni homini de singulis, quæ docet publicè vel priuatè, rationem reddere, & sanctis sanctorum radicibus & scripturis veraciter comprobare; & si necesse fuerit, ad conspectum summi Pontificis deducere.

*Epistola magistri VVilhelmi de Saluaruilla, cantoris Parisiensis
ad Papam Urbanum sextum, ad impetrandum magistro
Gerardo priuilegium prædicandi.*

23. **S**anctissimo in Christo patri ac Domino nostro, domino Urbano diuina prouidentia Papæ sexto, sacrosanctæ Romanæ ac vniuersalis Ecclesiæ summo Pontifici; Humillimus vestræ sanctitatis orator & seruator, VVilhelmus de Saluaruilla, cantor Parisiensis, archidiaconus Brabantia in ecclesia Leodiensi.

Eca-

Beatissime Pater, humillima ac deuotissima ad pedum oscula beatorum subiectione præmissa, zelum Dei habens (nisi fallor) scribo fideliter, quæ sequuntur. Vir quidam venerabilis nomine Gerardus Magnus, diaconus Traiectensis diocesis, in scientiis liberalibus, naturalibus, & moralibus, ac etiam in Theologia & iure canonico eruditus; qui dudum propter Deum omnia beneficia sua, scilicet præbendas Traiectensem & Aqueensem, ac etiam patrimonium suum satis largum reliquit, modica dicti patrimonij parte retenta pro tenui victu suo; cui mundus crucifixus est, & ipse mundo; factus est magnus hæreticorum persecutor; iustitiæ & vnitatis ecclesiæ zelator, & feruidus prædicator in dicta diocesi contra vitia laicorum & clericorum, nihil ab illis, quibus prædicat, recipiens seu requirens, nullum temporale seu ecclesiasticum petit beneficium; sed desiderat, vt liberius & sine impedimento prædicare possit, habere super hæc commissionem auctoritate apostolica. Vnde, quantum mihi potest apparere, videretur expediens, quod vestra sanctitas eidem conferat auctoritatem prædicandi, & contra hæreticos inquirendi, & etiam vestræ sanctitatis canonicam iustitiam in suis sermonibus propalandi, in prouincia Colonensi, vel saltem in prædicta diocesi Traiectensi. Præsentiam vestræ sanctitatis dignetur Altissimus conseruare feliciter, ad regimen Ecclesiæ suæ sanctæ. Scriptum Leodij, xxj. die Octobris.

*Epistaphium vetus, & inconditum venerabilis magistri
Gerardi Magni.*

24. **G**erardus Magnus, vixit sicut pius agnus.
Fecit quod dixit, sicut docuit, quoque vixit.
Sicut non fictus, aliis mitis, sibi strictus.
Lux fuerat cleri, tradens huic lumina veri.
Lux fuerat prauis, oculus mentis bene gnauis.
Hic mundus spretus, sed pneumate corde repletus.
Eius doctrina, falsi fuerat quasi spina.
Ridiculum vanis, odium mentis malè sanis.
Quæ falsos læsit, pars veridicis sed adhæsit.
Illi pro vero, fuit utilis hic quia clero.
Vt clero laicis prodesse volens inimicis,
Doctrina veri, debet Christus misereri
Eius de iure, pro tali pondere curæ.
Talis namque fore voluit gratis, sed amore
Diuino tactus, nulla mercede coactus.
Namque resignauit præbendas, sicut amauit
Christum, sic stravit carnem, tenues quoque parit.

De

De proprijsque bonis, tenuit regimen rationis.
Sic fuit exemplo, lux in Christi bene templo.
Gerardus Magnus, quem verus diligit agnus,
Sanctorum sortem tenet, cuincens modò mortem.

V I T A

D. F L O R E N T I I.

Prologus in vitam Reuerendi D. Florentij, deuoti presbyteri, & vicarij Ecclesiæ Dauentriensis.

1. **D**ignum iam arbitror, ex ordine præmissis, aliqua etiam scribere de vita & moribus Reuerendi Patris, ac piæ memoriæ, Domini Florentij, Dauentriensis ecclesiæ presbyteri, quondam M. Gerardi discipuli, de quò superius narratione peragi. Et rectus iam ordo loquendi procedit, vt qui bonæ arboris vbertatem in Gerardo ostendi, qui fuit nostræ deuotionis fundator, iam in pio Florentio eius discipulo, aperiã speciosi floris dulcedinem, qui eiusdem deuotionis imitator extitit, & feruentissimus propagator. Culus humiles & tractabiles mores, profectò sunt animæ languentis flores medicinales, & sanctæ eius virtutes, nonellos instruunt & prouectos.

2. Obsecro autem te frater bone, ne simplicitatē eloquij mei ad iniuriam illustri sacerdoti retorqueas, qui erat humilitatis & simplicitatis amator, sed bonã audita, pio considerationis oculo inspicias & perlegas. Esto sicut apis prudentissima, sugendo mel dulce de floribus pulchris prato in virenti, atque ad ædificationem status & ordinis tui, dilecti patris nostri Florentij virtutum germina & exempla, tanquam flores rosarum & lilia redolentia, in hortulo pectoris tui diligenter infere & recondes; vt in bono semper proficias, & in amore Christi amplius inardescas. Ipse enim fuit insigne virtutis speculum, & cunctis Deo seruire cupientibus ad cælestē regnum iuuamen. De quo tanto fidētius valeo loqui, quanto apertius eum agnouī, & sepius ipsi adisti & ministravi.

Novitius.

3. **O**pus, quod rogatu meo & aliorum instanter incepisti, ad honorem Dei perfice. Erit enim delectabile posteris audire, quàm clara luminaria in finibus nostris emicuerunt. Quorum meritis tu quoque particeps esse poteris, si ea quæ gratis accepisti cæteris in charitate studeatis impertiri.

Senior.